

Obzornik

glasilo delovne organizacije

Kako bo z našim letošnjim izvozom?

UKREPI ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA IN BRESTOV IZVOZ

Če pogledamo polletni obračun Brestovega poslovanja, lahko ugotovimo, da smo izvozili za 5.750.000 dolarjev izdelkov, kar pomeni 47 odstotkov letnega načrta in vse kaže, da izvoz teče normalno in da letnega načrta ne bo težko izpolniti. S podrobnejšo analizo celotnega izvoza, pogojev za izvoz in ostalih dejavnikov, ki vplivajo nanj (zlasti proizvodnjo), pa ugotovimo, da je stanje bistveno drugačno.

Vsem je znano, da prodajo v izvoz načrtujemo najmanj za pol leta vnaprej, v nekaterih primerih pa celo za celo leto. To je tudi vzrok, da smo v sila neugodnih izvoznih pogojih zastavljeni načrt v prvem polletju skoraj izpolnili, saj sklenjenih pogodb ni bilo mogoče prekiniti.

Poslovanje, še zlasti po dohodkovnosti izvoza, sta bila v prvem polletju zelo slaba. Vzroki

za to so bili v tem, da smo imeli v Jugoslaviji v tem času zelo visoko inflacijo, da tečaj dinarja inflaciji ni sledil, da je poleg tega tudi dolar padal na vseh svetovnih trgih (Brest realizira 70 odstotkov izvoza na dolarsko področje), da so bile ukinjene stimulacije za izvoz in da tudi proizvodnja ni tekla po načrtih. Vse to je povzročilo tudi večje stroške na enoto proizvoda.

Posledica tega je bila, da so bili rezultati slabši od načrtovanih in da se je v Brestu pričela proizvodnja preusmerjati iz izvoza na izdelke za domači trg, saj je v tem času vladala na domačem trgu še dobra konjunktura. Takšna odločitev pa bo imela posledice v drugem polletju na realizaciji izvoza.

S takšno politiko smo precejšen del proizvodnje preusmerili na dohodkovnejši domači trg, vendar pa ostaja pri tem veliko vprašanje o možnostih za prodajo tako povečanih količin, še zlasti, ker so se tudi drugi jugoslovanski proizvajalci obnašali podobno. Tako smo poskusili reševati ladjo, ki je ob slabih cenah v izvozu (40 do 50 odstotno doseganje lastnih cen) in tudi ne preveč ugodnih na domačem trgu, začela počasi toniti.

Takšna neugodna gibanja (padanje izvoza, velike izgube v izvoznem gospodarstvu, nezainteresiranost gospodarstva za izvoz) so vzpodbudile novo zvezno vlado, da je v najkrajšem možnem roku pripravila paket ukrepov, ki naj bi opisano stanje delno popravili.

Tako je bil sprejet prvi sveženj ukrepov, ki je izvoznemu gospodarstvu prinesel približno 35-odstotno izboljšanje pri izvoznih poslih, delno s popravki vrednosti valut, delno z dodatnimi vzpodbudami, ostalo razliko pa naj bi gospodarstvo nadomestilo samo z večjo produktivnostjo. Prvi paket ukrepov je prinesel tudi prve ukrepe za brzdavanje inflacije in lahko računamo, da v prihodnje cene ne bodo tako hitro naraščale kot do sedaj, ker so pogoji za povečanje cen zelo zaostreni, zaostrena pa je tudi osebna odgovornost. Zvezni izvršni svet pa napoveduje v jesenskih mesecih nove ukrepe, ki naj bi posegli predvsem v porabo in v davčno politiko. To pa lahko pomeni tudi za nas težje možnosti za prodajo na domačem trgu.

Če sedaj pogledamo kako kaže Brestu do konca leta, ugotovimo več dejstev.

Izvoz bo po dosedanjih ocenah za približno en milijon dolarjev manjši od načrtovanega. Vzrok za to je naša odločitev, da pretežni del proizvodnje v drugem polletju namenimo za domači trg. Istočasno pa pomeni to veliko nalogo prodaji na domačem trgu, da to povečano proizvodnjo tudi proda in da ne bo obležala v skladiščih na zalogi.

Z zmanjšanjem izvoza se nam bodo znižale tudi možnosti za

uvoz, tako da moramo do konca leta dokaj preudarno uvažati, da ne bi prišlo do motenj v preskrbi. Pred nami pa je tudi odločitev, ali so ukrepi zveznega izvršnega sveta toliko popravili pogoje za izvoz, da nam v letu 1987 zagotavljajo uspešno poslovanje. Ta odločitev je potrebna predvsem zaradi določitve obse-

ga izvoza v letu 1987.

Končal bi z naslednjo ugotovitvijo:

Leto 1986 bo izvozno zelo slabo leto, saj ne bomo izpolnili plana izvoza, obseg izvoza pa bo manjši kot v letu 1985 in tudi 1984; to pa niso številke, s katerimi bi se lahko postavljali.

L. Ule

Nove obrestne mere in mi

O politiki obrestnih mer, ki je za nas zelo pomembna, smo že večkrat pisali, vendar ni odveč, če napišemo še nekaj besed o stanju in spremembah, ki so že v veljavi, ali pa jih na tem področju načrtujemo.

Znano je, da se je v preteklih letih uveljavila težnja, da bi z višino obrestne mere sledili stopnji inflacije in postopoma prešli od realno negativne obrestne mere k realno pozitivni, ki bi seveda morala biti zato višja od stopnje inflacije.

Zato je bila tako imenovana splošna obrestna mera iz leta v leto večja, nikoli pa ni dosegla cilja — realne cene denarja. Še posebej to velja, če upoštevamo dejstvo, da so poslovne banke odobravale večino posojil predvsem za selektivne namene, ki pa so bili bistveno cenejši (izvoz, kmetijstvo, energija itd.). V tem obdobju je bila osnova za izračun obrestne mere (vsake tri mesece) rast proizvodnih cen, povečana za eno odstotno točko.

S 1. julijem letošnjega leta pa je prišlo pri metodologiji izračuna obrestne mere do spremembe, saj se pri le-tem upošteva stopnja inflacije za del preteklega obdobja in načrtovano rast cen v prihodnjih mesecih z dodatkom ene odstotne točke. Tak izračun je bil opravljen konec junija in so zato s 1. julijem pričele veljati nove obrestne mere, ki so bistveno nižje od prejšnjih. Po novi metodologiji izračunana eskontna obrestna mera Narodne banke Jugoslavije je 56 odstotkov in iz te osnove so izpeljane vse druge obrestne mere, ki veljajo za določene namene.

Tako so se zmanjšale obrestne mere za posojila, ki jih v naši delovni organizaciji največ najemamo (po namenu):

— za izvoz s 60% na 44% (26,7-odstotno zmanjšanje);

— za pripravo in proizvodnjo za izvoz s 65% na 44% (32,3-odstotno zmanjšanje);

— za ostale namene v obratnih sredstvih (prejšnja splošna obrestna mera), ki velja tudi za obračun meničnih obresti s 84% na 70% (16,7 — odstotno zmanjšanje);

— za potrošniške kredite do enega leta s 73% na 56% in nad eno leto z 78% na 61%;

— zamudna obrestna mera s 86% na 66%, kar je nerazumljivo, če jo primerjamo s splošno obrestno mero.

Glede na to, da naša delovna organizacija posluje z zelo majhnimi lastnimi viri obratnih sredstev in je tako večina izposojenih, pomeni trenutno zmanjšanje obrestnih mer istočasno tudi zmanjšanje stroškov za obresti, seveda v relativnem smislu. Ob upoštevanju inflacije in rasti cen nam obseg posojil nenehno narašča in s tem tudi obresti. Te pa bodo rasle počasneje kot bi sicer, če bi ostali pri starih stopnjah.

Pričakujemo lahko, da taka politika ne bo dolgo v veljavi, kajti gospodarsko gledano je tak razpon med stopnjo inflacije in višino obrestnih mer nevzdržen. Razmišljanja gredo v smeri, da bi se sicer obrestne mere znižale na normalno raven (okrog 10 odstotkov), seveda pa naj bi v določenih obdobjih revalorizirali glavne kredite (indeksacija kreditov), kar seveda pomeni, da bodo zato anuitete bistveno višje, stroški za obresti pa manjši.

Glede na to moramo ugotoviti, da bomo zašli v še večje težave, če ne bomo uspeli zagotoviti večjega lastnega deleža za financiranje obratnih sredstev. To pa je mogoče samo z doseganjem boljših finančnih rezultatov in zmanjšanjem vseh vrst porabe.

P. Kovšca

Dolgo vroče poletje...

Cene — brez večje vrtoglavice

Če predstavlja vrtoglavica pri človeku neprijeten občutek vrtenja in je lahko vzrok grdim padcem (navzdol), potem lahko rečemo, da cene na domačem trgu za to vrsto bolezni ravno ne boleajo. Prej bi lahko ugotovili, da je za domače cene značilna »pozitivna«, »zdrava« rast. Je pa res, da se je zaradi cen v juliju in avgustu marsikomu kar lepo vrtelo. Tistim v podjetjih, trgovcem in potrošnikom.

Konec julija je zvezna skupščina sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu družbene kontrole cen v predlagani obliki, kljub številnim pripombam. O njem smo nekaj zapisali že v prejšnji številki našega glasila. Gospodarstvo je nato nestrno pričakovalo najavljeni odlok, ki naj bi cenam pristregel peruti.

In medtem ko so pristojni »vrteli« cene kruha (navzgor, pa navzdol in zopet navzgor), ko smo izvedeli za višje cene benzina in mleka, je zvezna vlada z odlokom o vrtnitvi cen posameznih proizvodov, pomembnih za vso državo, na določeno raven, napovedala znižanje cen okoli dvesto izdelkov. Po daljši zamudi pri izidu uradnega lista številka 44 z omenjenim odlokom, v katerem pa ni bilo pričakovane seznama »dvestov«, so poznavalci kmalu ugotovili, da le malo izdelkov boleha za vrtoglavo in večjih zniževanj ne bo.

za vse programe. V zvezi s tem smo naše kupce takoj obvestili, da odlok naših cen ne zadeva, saj je bilo vprašanj s strani trgovine vsako uro več.

No, stvari pa so se nekoliko zapletle kasneje, ko je prišlo navodilo, da mora biti cena za vsak posamezni element uveljavljena z računom, kar za se-

120 dni, pa vračilo razlik v ceni za kupce, ki so v času po uveljavitvi odloka kupovali naše pohištvo po višjih cenah. Je pa teh kupcev zelo malo. O znižanju moramo obvestiti tudi zvezni zavod za cene.

Tako smo končali še eno od mnogih nadaljevanj s področja cen. Ljudska modrost pravi —

Kaj je cena?

Cena je denarni izraz za vrednost blaga. V pogojih blagovne proizvodnje se cene oblikujejo na trgu. Na oblikovanje cene vplivata v glavnem dva osnovna dejavnika: vrednost blaga, ki je odvisna od količine družbeno potrebnega abstraktnega dela in zakon ponudbe in povpraševanja. Zakon ponudbe in povpraševanja povzroča nihanje cen okoli vrednosti. Cene bodo višje od vrednosti, če bo povpraševanje po blagu večje od ponudbe, če pa bo ponudba blaga večja od povpraševanja, bodo cene nižje od vrednosti. Poznamo različne vrste cen: na primer administrativne — določa država, neodvisno od zakona vrednosti.

(Iz slovarčka družbenoekonomskih izrazov)

stavljuje programe doslej ni bilo v praksi. Je pa tudi smiselno takšna zahteva, milo rečeno, zelo sporna. Dobavni roki na primer za kuhinje so trideset pa do devetdeset dni — če se kaj zaplete, pa lahko tudi več; nekateri elementi se nasploh malo prodajajo; kaj napraviti, če je proizvajalec prve količine blaga prodal kupcu po novih cenah petega junija, a ga je del odpremil in fakturiral šele med devetimi in štirinajsetimi juni-

od prisiljenega nič prida. Predvsem skozi ta rek bi lahko ocenjevali tudi zadnji poskus, kako ustaviti dirko cen na domačem trgu.

V. Frim

Pravnik odgovarja

VPRAŠANJE:

Delavec je že dalj časa odsoten z dela zaradi bolezni. Tako še ni izbral letnega dopusta in kaže, da ga sploh ne bo mogel do konca koledarskega leta. Ali mu pripada regres za letni dopust ali ne?

ODGOVOR:

Delavec, ki zaradi bolezni ni mogel oziroma ne more izrabiti letnega dopusta, ni upravičen do regresa za letni dopust.

Če se delavec vrne na delo pred koncem koledarskega leta in sicer toliko prej, da bo v tekočem letu lahko izbral še dvanajst delovnih dni dopusta, bo lahko v skladu z določili samoupravnega sporazuma o delovnih razmerjih izbral preostali del letnega dopusta nad dvanajst delovnih dni do konca februarja naslednjega leta.

V tem primeru pa ima delavec tudi pravico do regresa za letni dopust. Če je bil delavec v koledarskem letu ves čas odsoten z dela zaradi bolezni in tako ni mogel izrabiti letnega dopusta, ima v skladu z določili omenjenega sporazuma pravico izrabiti del letnega dopusta iz preteklega leta in sicer nad dvanajst delovnih dni tudi v naslednjem letu in to do konca februarja. Glede na to, da delavec ni mogel izrabiti vsega dopusta, ima pravico le do sorazmernega dela regresa za letni dopust in ne do celotnega regresa, ki bi mu sicer pripadal, če bi lahko izbral ves dopust.

A. Perčič

Pridobitev v TAPETNIŠTVU — nov šivalni stroj

Naši osebni dohodki

V junijski številki našega glasila je bila že objavljena informacija o usklajevanju osebnih dohodkov z rezultati poslovanja oziroma z ustvarjenim dohodkom. Tedaj je delavski svet naše delovne organizacije sprejel tudi sklep, da v prvem polletju 1986 osebnih dohodkov ne povišujemo.

Glede na dejstvo, da so se osebni dohodki v vsej državi občutno povečali in sicer ne samo nominalno, pa pač tudi realno (hitreje od rasti življenjskih stroškov), je novi zvezni izvršni svet predlagal zvezni skupščini tudi ukrepe na tem področju. Sprejet je bil namreč interventni zakon in pozneje v zvezi z njim pravilnik, ki osebnih dohodkov sicer ni zamrznil, pač pa je njihov obseg določen v odvisnosti od gibanja rezultatov poslovanja.

Omenjeni zakon pa poleg določil resolucije pri razporejanju dohodka dopušča tudi družbeni dogovor oziroma sporazume dejavnosti in sicer v tistih organizacijah, ki so te sporazume sprejele in uskladile svoje akte z njimi.

Brestov samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka je uskladen s sporazumom dejavnosti lesarstva. Le-ta pa določa več kazalcev za ugotavljanje uspešnosti poslovanja (med njimi tudi delež izvoza za konvertibilno področje) in za delitev sredstev za osebne dohodke; posebej pomembna pa so povprečna gibanja rezultatov poslovanja podskupine in od tega odvisni osebni dohodki v podskupini.

Pri vsem tem moramo še posebej poudariti, da so prav osebni dohodki v lesni industriji Slovenije kljub veliki izvoznici usmeritvi te panoge ali prav zaradi tega na dnu lestvice povprečnih osebnih dohodkov na zaposlenega med posameznimi panogami v Sloveniji. Z zaostajanjem ali celo padanjem cen osebnih dohodkov pa se izgublja motiviranost delavcev za produktivnejše delo in kar je še huje, slabša se kadrovska struktura (odhodi strokovnih delavcev s ključnih delovnih

mest v druge dejavnosti). Z resolucijskimi ukrepi na področju izvoza pa zelo kasnimo, kar samo pogloblja že tako težak položaj izvozno usmerjenih dejavnosti kot je to lesna industrija.

Pri zahtevah, ki jih postavlja omenjeni pravilnik, je nesporno najpomembnejši podatek, ki določa, kakšne osebne dohodke bi smeli izplačati po družbenem dogovoru oziroma samoupravnih sporazumih, saj je s tem določena tudi pravilnost oziroma nepravilnost razporejanja v prvem polletju, pa tudi možna višina pri izplačevanju osebnih dohodkov v tretjem četrtletju.

Glede na izboljšane naše rezultate v prvem polletju 1986 pri katerih smo upoštevali prevrednotenje zalog in druge možnosti za povečanje dohodkov, ki jih tudi omogoča zakon, v primerjavi s prvim letošnjim trimesečjem in glede na znane podatke o osebnih dohodkih slovenske lesne industrije, ne poračunavamo osebnih dohodkov za prvo letošnje polletje in izplačujemo celo nekoliko višje akontacije osebnih dohodkov v tretjem četrtletju.

Kaj se bo zgodilo kasneje, je težko napovedovati. Težnja je, da je potrebno vso porabo porazdeliti doseženim rezultatom. Kdo je tisti, ki se pri delitvi dohodka za osebne dohodke in akumulacijo ni držal določil republiške resolucije, družbenega dogovora oziroma sporazuma dejavnosti, bosta odločala občinski izvršni svet in komisija udeležencev panožnega sporazuma lesarstva. Naša naloga torej je, da ustvarimo čimvečji dohodek in da odpravimo naše subjektivne slabosti, ki vplivajo na slabši rezultat. Le tako bomo upravičeni do takšnih oziroma višjih osebnih dohodkov.

M. Siraj

Seveda nas najbolj zanima, kako je odlok vplival na cene naših pohištvenih programov.

Šele šestega avgusta smo na Brestu dobili zvezni uradni list, ki je poleg drugih vseboval tudi odlok o pocenitvah. Tega dne bi morali, če bi bili kršilci, cene že znižati! Po pregledu naših cenikov — v spornem obdobju cen nismo spreminjali in izdajali računov po običajnem postopku za sestavljen program, smo ugotovili, da na Brestu nismo kršitelji odloka. Cene naših proizvodov smo spreminjali drugega junija in do osmega že uveljavili cene večini elementov

jem? In to iz istega sestavljene programa. Vprašanj se je tako naenkrat odprlo kar precej.

No, dobro je, da so se reševala smiselno, upoštevaje stvarne okoliščine in ne papirnato in neživljenjsko.

Po dodatnih navodilih smo na Brestu ponovno preverili vse naše cene in ugotovili, da je potrebno za približno tri odstotke izdelkov (elementov) vrtniti cene na raven 8. junija letos. Obvestila o znižanju cen smo kupcem že poslali. Seveda za te elemente veljajo vse nadaljnje določbe odloka oziroma zakona o cenah — zamrznitev za

Novo iz proizvodnje — ena od izvedb programa IGOR

Dolgotrajni postopki

PRAVILNIK O NORMAH IN NORMIRANJU SE NI SPREJET

Po dogovoru naj bi obenem s sprejetjem poročil o polletnem poslovanju delavski svet vseh temeljnih organizacij sprejemal tudi pravilnik o normah in normiranju. Kljub temu, da so bili pravilniki v javni obravnavi že decembra leta 1985, so pravilnike sprejeli le v TOZD Pohištvo, Jelka, Iverka, Tapetništvo in Mineralka.

Na dnevnem redu je imel omenjeni pravilnik tudi delavski svet Masive, vendar so delegati za-

htevali še dodatna pojasnila in ga niso sprejeli.

Druge temeljne organizacije pravilnika še niso sprejele. Po zagotovilih odgovornih delavcev ga bodo sprejemali na prvi prihodnji seji delavskih svetov. V TOZD Pohištvo je delavski svet ob sprejemu pravilnika zahteval, da se pospeši izdelava pravilnika o delitvi sredstev za delitev osebnih dohodkov in o metodologiji za ugotavljanje uspešnosti TOZD. Zahteva je upravičena, saj bomo le tako lahko celovito uredili področje delitve osebnih dohodkov.

(Konec na 3. strani)

Iz drugih lesarskih kolektivov

ELAN bo predvidoma na jesen splovil svojo največjo jadnico. Skoraj 13 metrov dolga jadnica bo namenjena predvsem tujim čarterskim družbam. Računajo, da bodo že prihodnje leto naredili 20 takšnih plovil. Nova jadnica bo glede na svojo dolžino sorazmerno lahka, saj bo opremljena tehtala 7,6 tone. Njena cena se bo vrtela med 200.000 in 250.000 nemških mark.

BOHOR iz Sentjurja pri Celju pripravlja za letos in prihodnje leto troje naložb v skupni vrednosti 1150 milijonov dinarjev. Dogradili bodo vezno halo z okrog 5000 kvadratnimi metri površine z ustrezno opremo za proizvodnjo masivnega pohištva, katerega 70 odstotkov bodo izvozili na konvertibilno tržišče. Dogradili bodo tudi sedanjo lakirnico, na novo pa bodo zgradili briketirnico za izdelavo briketov iz odpadne žagovine.

V zagorski **SVEI** so odprli nov obrat za razrez lesa. Za nove prostore, polnojarjenik in transportne poti so odšteli 187 milijonov dinarjev. Z dvoizmen-skim delom bodo lahko razžagali 35.000 kubičnih metrov lesa na leto, proizvodnja bo cenejša, dosegli pa bodo tudi večjo produktivnost in boljši izkoristek surovine. Letos bodo dogradili še sušilnico, prihodnje leto pa

bodo zgradili lupilno postajo in skladišče.

MARLES se dogovarja za velik izvozni posel. V prihodnjih dveh letih naj bi v Združene države Amerike izvozil kar 800 montažnih hiš. S tem izvoznim poslom naj bi iztržil kar 15 milijonov dolarjev.

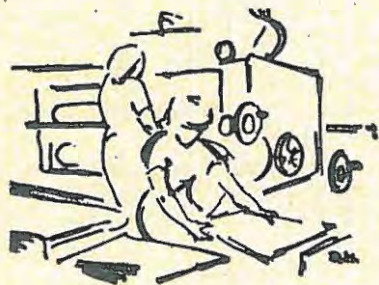
MEBLO želi popestriti ponudbo na domačem trgu. Tako so izdelali prvo serijo — 400 garnitur nove spalnice Tea. Le-ta je v celoti furnirana, plošče so v naravni bukovi barvi, fronte pa površinsko obdelane z delno pokrivenim belim lakom. Očitno je na trgu zanimanja dovolj, saj je prva serija že razprodana.

NOVOLES je v prvem letošnjem polletju povečal izvoz za 27 odstotkov in tako dosegel 54-odstotno izvozno proizvodnjo. Kljub temu pa je iztržil za 5 odstotkov manj in po podatkih je zaradi neugodnih tečajnih gibov v prvem polletju izgubil 2.096 milijonov dinarjev.

SAVINJA je podpisala dogovor o sofinanciranju in opremljanju laboratorija in učilnice za usposabljanje za numerično krmiljeno tehnologijo pri srednji tehniški šoli v Celju. Takšno izobraževanje je v skladu s Sa-

vinjinimi razvojnimi usmeritvami in potrebami, saj so v zadnjem obdobju že nabavili nekaj takih strojev in naprav, še več pa jih imajo v načrtu.

SLOVENIJALES — trgovina si prizadeva tudi za čimvečji izvoz domačih lesno obdelovalnih strojev in opreme; za letos načrtujejo izvoz v vrednosti 9,3 milijona dolarjev. Skoraj tretjino tega predstavlja prodaja opreme za dve tovarni pohištva na Kitajskem, preostalo pa še vedno zvečine izvoz na vzhodnoevropska tržišča. Tudi prodaja strojev na domačem trgu je močno narasla — plan za letos znaša za skoraj 2 milijardi dinarjev. To je posledica velikega razmaha tovrstne proizvodnje; sedaj je v Sloveniji že 52 večjih ali manjših proizvajalcev lesno obdelovalnih strojev.

Sejem pohištva v Celovcu

Ze nekaj let lahko ugotovljamo, da razstava pohištva na tem sejmu izgublja svoj pomen in da se razstavljeni program krči. Pohištvo je bilo razstavljeno samo v eni hali. Zastopana so bila v glavnem tri področja — kuhinje, dnevne sobe in spalnice.

Pri **KUHINJAH** lahko vidimo, da prevladujejo svetli barvni toni z zelo razbitimi višinami vsečih elementov. Na pretek je najrazličnejših dodatkov, na primer police, drobni predalniki, elementi za začimbe, električni priključki za gospodinjske aparate in podobno.

Za večje prostore je veliko rešitev s podaljšanjem kuhinje v »šank«. Spodnji kotni elementi imajo vgrajena polkrožna vrata, element pa vsebuje koš za smeti na vodilih ali pa vrtljivo stojalo za posodo, tako da je kot zelo dobro izkoriščen in dostopen. Kot vemo, imamo velike težave z izbiro kuhinjskih map, hkrati pa smo vezani še na uvoz. Videli smo estetsko lepo oblikovane mape iz Gorenja, vendar jih žal na domačem trgu ni moč dobiti. Zanimivo je to, da so vse te rešitve izključno na novih mo-

delih kuhinj, ki so površinsko obdelane z umetnimi materiali, medtem ko pri masivnih kuhinjah zasledimo že ustaljene prijeme, ki ne izstopajo.

Pri **DNEVNIM SOBAH** so še vedno očitna priazdevanja za razbijanje navpičnih in vzporednih gabaritov. Obvezen je skupen steklen element s polkrožnim zaključkom, pa tudi notranja razsvetljava za vitrine. Razsvetljava je razdeljena na dva tipa: s stropa, ali pa za vsako polico, lahko pa je oboja. Takšna osvetlitev je zelo prijetna za oči in da elementu dimenzijo.

Pri relativno majhnih sestavih je ogromno različnih širin in dolžin, tako da sistem vsebuje kar 45 do 50 različnih elementov, kar je za proizvodnjo vse-kakor slabo, za sestavljanje pa odlično.

Vsi sistemi bolj klasičnega tipa ali pa sistemi obešanja na stojke so vezani med seboj izključno na eno stranico. Predvsem pri pohištvi za dnevne sobe in predsobe je opazna težnja po postmodernizmu z drznimi oblikami, ki pa za naš trg verjetno niso sprejemljive.

Pri **SPALNICAH** ni nič novega. Vse razstavljene rešitve smo lahko videli že pred leti na pomembnejših svetovnih sejmih.

Popoldne smo obiskali še trgovsko hišo Kika. Z zadovoljstvom lahko ugotovim, da lahko v tej trgovini vidimo praktično več kot na sejmu samem. Dejansko lahko v tej trgovini dobimo vse za svoje stanovanje, od pohištva do dekoracije.

A. Vivod

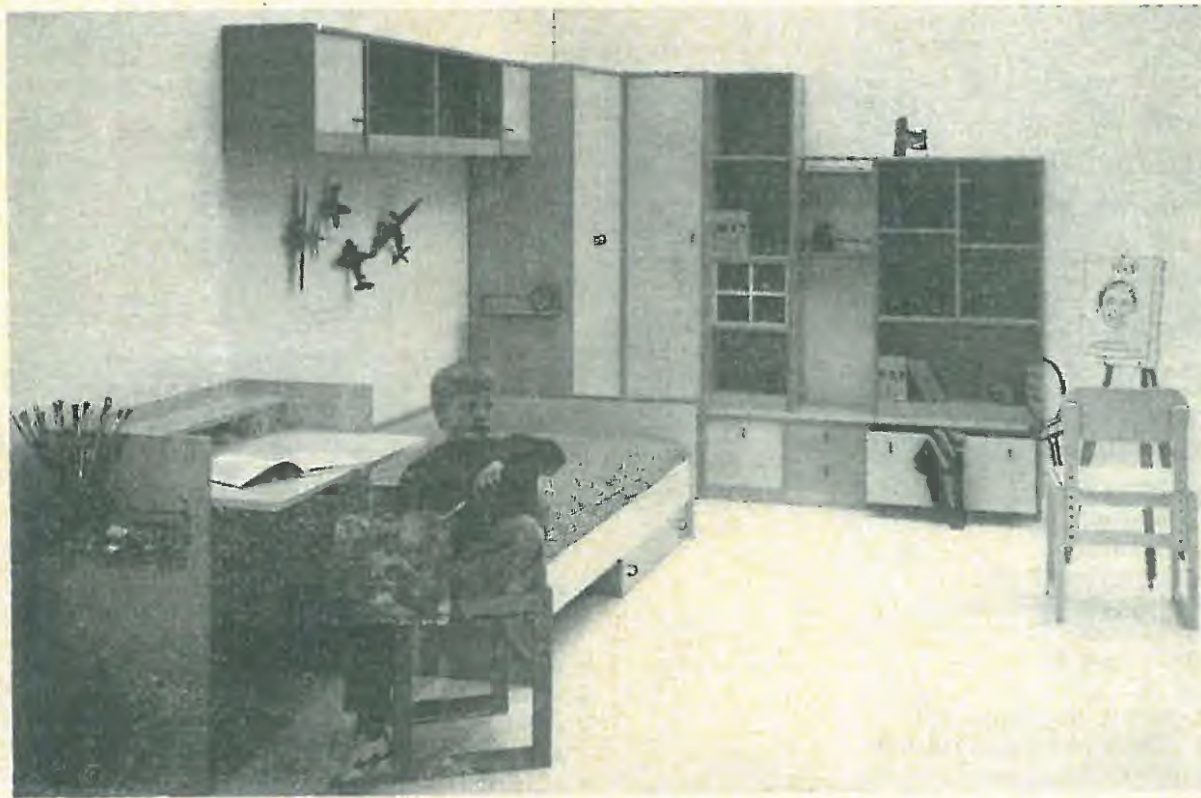
Dolgotrajni postopki

(Nadaljevanje z 2. strani)

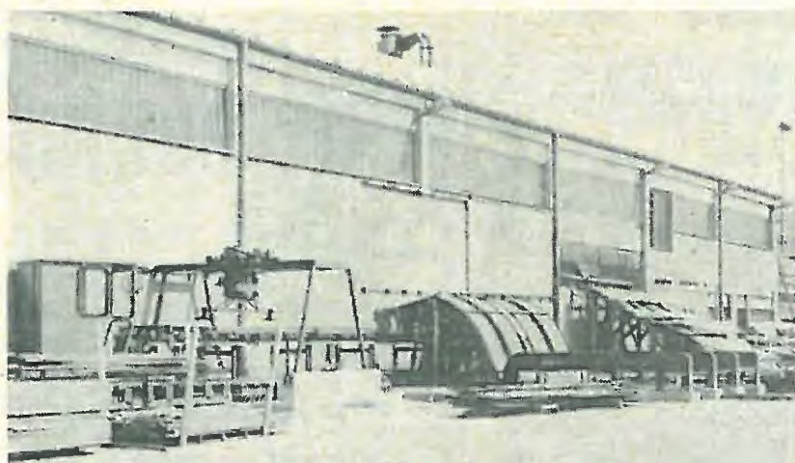
Ob tej priložnosti pa je potrebno poudariti, da smo pri razreševanju svojih problemov prepočasni. Če se že uspemo dogovoriti za enotne rešitve, pa trajajo javne razprave in sprejemanje občutno predolgo.

Sam pravilnik o normah in normiranju še ne rešuje vprašanj nagajevanja, zato moramo vložiti še veliko naporov, da bomo dokončno oblikovali in sprejeli še druge izvedbene akte. Pri tem pa moramo upoštevati, da je to sila zahtevno in občutljivo področje in zahteva veliko mero strpnosti in usklajevanja. O predlaganih rešitvah se bomo morali usklajevati, dopolnjevati in včasih v nekaterih svojih zahtevah tudi popustiti, če bo večina temeljnih organizacij drugačnega mnenja.

J. Opeka

Mladinski pohištveni program Igor, ki je vzbudil na beograjskem salonu pohištva veliko pozornosti ter dobil »zlato ključ« in »zlato skrinjo« za najboljši ambient in oblikovanje, je že v proizvodnji. Zaenkrat ga izdelujemo v dveh izvedbah (beli in borovi) in v treh sestavih. Program bo za svojo prodajo v celoti odkupil Slovenijales.

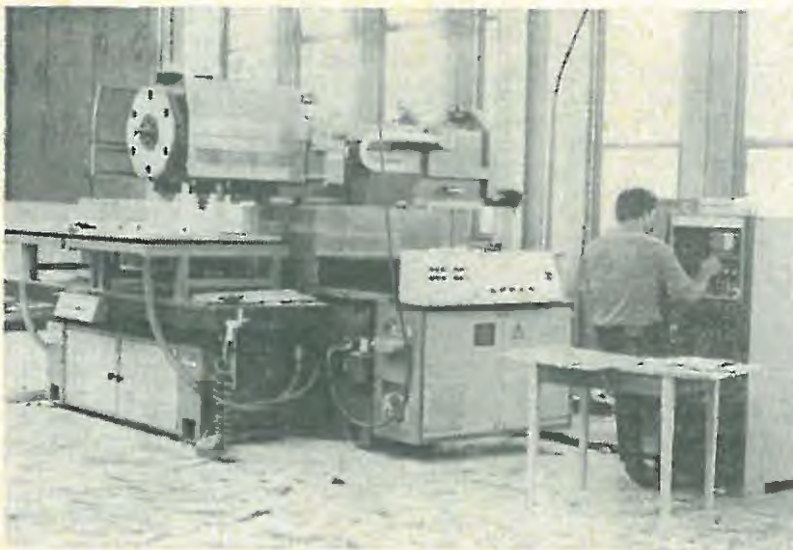
MEHANIZIRANA LINIJA ZA SKLADANJE IN RAZKLADANJE DESK V ZLOŽAJIH

Za izboljšanje delovnih pogojev ter večjo storilnost, pa tudi za večnamensko uporabnost naprave, so delavci Brestove strojegradnje načrtovali in izdelali mehanizirano linijo za skladanje desk v TOZD žagalnica. Ta linija omogoča večnamensko uporabnost in sicer:

- skladanje desk z vmesnim letvičenjem,
- razletvičenje zložajev in zlaganje za prodajo,
- skladanje desk za sušenje.

Linija je močno zmanjšala potrebno število delavcev za opravljanje dela, kar prispeva k povečanju storilnosti.

V. Jerič

Novost iz MASIVE — nov rezkar CNC

Nova oprema v Masivi

Temeljna organizacija MASI-VA s svojo tehnološko zastarelo opremo težko kljubuje sedanji konkurenci na svetovnem trgu. Da bi izboljšali konkurenčnost, je bil izdelan elaborat za nabavo nove tehnološke opreme, s katero bi posodobili proizvodnjo.

Najprej je bila nabavljena brusilka, ki pa zaradi nekaterih tehničnih težav še ne obratuje.

A. Vivod

Stiskalnica za širinsko lepljenje in spahovalna krožna žaga sta bili nabavljena kot osnovna stroja linije za širinsko lepljenje lesa in s tem za izboljšanje izkoristka surovine — lesa. Novi štiristranski skobelni stroj s hidro vpenjalnimi glavami smo takoj vključili v proizvodni proces. Zatem smo nabavili poravnalno debelinski skobelni stroj, ki je nepogrešljiv v liniji širinskega lepljenja in priprave friz pred kasnejšo obdelavo.

Druga spahovalna krožna žaga za sestavo v linijo širinskega lepljenja je zaradi neplačane carine še vedno v skladišču, prav tako pa tudi četrta os CNC rezkarja, kar zmanjšuje uporabnost tega stroja. CNC rezkar je bil v juliju montiran in spravljen v pogon — v poizkusno obratovanje. Dela lahko samo ploskovne elemente, ker je četrta os na hišnem carinjenju. Delo na stroju bo steklo, ko bo priključeno odsosovanje odpadkov in se bo ekipa, ki bo s strojem upravljala, dovolj usposobila.

Prehod s klasičnih strojev na numerično krmiljenje je dokaj zahteven in terja od priprave dela, pa tudi od proizvodnje nekatere spremembe v pripravi surovine in pripravi oziroma organizaciji dela. Stroj je postavljen v novi proizvodni hali tja, kjer naj bi stal tudi kasneje. Priključen bo na sedanje odsosovanje, dokler ne bo izdelano novo.

V pripravi so dela za razširitev krojilnice in za montažo nove večlistne krožne žage, čelilnika z optimiranjem in mehaniskega uvajanja surovine. Če bodo dela stekla po načrtih, naj bi se proizvodnja v novi krojilnici pričela v maju prihodnjega leta.

J. Lunka

Sami sebe ne cenimo dovolj...

NAŠA »OKROGLA MIZA« O IZOBRAŽEVANJU IN ZAPOSLOVANJU LESARJEV ŠIROKEGA PROFILA

Problem, o katerem je tokrat tekla beseda za našo »okroglo mizo«, se na Brestu vleče že nekaj let, posebej pa se je izostril v zadnjem času.

V razgovoru o njem so sodelovali: Rajko Palčič, sekretar občinskega sindikalnega sveta in do nedavnega vodja lesarskega oddelka v centru usmerjenega izobraževanja Postojna, Janez Opeka, Janez Otoničar in Franc Turšič iz organizacijsko kadrovske službe. Anton Perčič, pravnik, Peter Mele iz TOZD Pohištvu in Robert Vesel iz vzorčne delavnice.

Pravzaprav je iz nekajurnega razgovora, ki je večkrat zdrsnil tudi na stranpoti, težko izluščiti bistveno; zato bi poskušal nanizati le nekaj poglobitvenih poudarkov.

Uvodni okvir k razpravi je prispeval Janez Opeka, ki je razgovor tudi vodil.

Že nekaj let opažamo na Brestu pomanjkanje lesarjev vseh izobrazbenih stopenj in še posebej lesarjev širokega profila v neposredni proizvodnji. Pred časom se morda to ni toliko občutilo — ob velikoserijski proizvodnji ter dokaj ustaljeni tehnologiji in proizvodnih programih. V sedanjih razmerah — ob majhnih serijah ter številnih, razdrobljenih in tudi zahtevnih programih, pa ugotavljamo, da za to nimamo ustrezno usposobljenih delavcev.

Za ta poklic med mladimi ni zanimanja; marsikdo to delo kmalu zapusti; starejši delavci odhajajo v pokoj, mlajši pa iščejo posel drugje.

Osnovni vzrok temu je slab splošen položaj lesarstva v primerjavi z drugimi panogami in nizki osebni dohodki. To se kaže celo znotraj Bresta: lesarji širokega profila so v primerjavi s kovinarji ali električarji enake izobrazbene stopnje bistveno slabše nagajevani (2 razreda). Torej imamo lesarji do naših osnovnih kadrov — lesarjev zelo mačehovski odnos. Tudi to je eden od razlogov, da se jih za ta profil izredno malo usposablja tudi ob delu.

Že lani je stekla akcija, da bi ocene teh del in nalog popravili; tudi s tem bi dosegli, da bi mladi bolj cenili lesarski poklic. Žal akcija ni uspela. V vseh temeljnih organizacijah razen v Pohištvu so te predloge zavrnili.

Zaradi že omenjenih razlogov, letos še bolj izostrenih, znova začnemo s takšno akcijo. Skrajni čas je, da se tega problema ovemo, misliti pa moramo tudi na jutri.

NEKAJ POUČILSKIH IZ RAZPRAVE

— Problem je tudi usposabljanje teh profilov. Navadno so usposobljeni za ozek krog del, proizvodnja pa zahteva usposobljenost za širši spekter del, za skoraj vsa dela v delovnem procesu. Sistema napredovanja za te delavce nimamo izdelanega, kar jih seveda ne more motivirati za ta poklic.

— V dosedanjem času smo posvetili odločno premalo po-

zornosti poklicnemu usmerjanju v ta poklic; posledica tega je izredno slab odziv na razpisane štipendije.

— Velika fluktuacija teh delavcev je tudi zaradi neustrezne razporeditve.

— Spremeniti bi morali odnos do lesarskega poklica in to delo bolj vrednotiti, tudi v moralnem pogledu.

— Mlade bi morali naučiti predvsem delati in delo (njegove učinke, kvaliteto, obvladovanje različnih operacij) ustrezno nagajevati.

— Mladih ne znamo pritegniti k delu, da bi ga vzljubili, da bi začutili, kako je tudi lesarsko delo lahko ustvarjalno. To bi oblikovalo tudi njihovo pripadnost poklicu, podjetju.

— Za ta poklic se odločajo učenci s slabšim učenim uspehom in slabšimi sposobnostmi; med njimi je tudi preveč ženskega spola.

— Ob sedanjem pomanjkanju teh delavcev v proizvodnji bi jih težko pogrešali, če bi jim omogočili usposabljanje ob delu.

— Ne smemo misliti samo na sedanje stanje, ampak predvsem na prihodnost. To pa zahteva trajni proces usposabljanja za te delovne profile.

— V lesarski šoli je preveč teorije in premalo usposabljanja za konkretna dela, ki jih zahteva proizvodnja.

— Zanimanje za te poklice je manjše tudi zaradi zastarele opreme v lesarstvu, kar povzroča več težjega fizičnega dela.

— Precej smo obremenjeni s kratkoročnimi problemi, zastavili pa bi morali dolgoročni sistem usposabljanja in pridobivanja teh kadrov, sicer se bomo znašli v še večjih škripcih. Tudi sedanje stanje je posledica slabosti iz prejšnjih let.

— Dela v proizvodnji bi morali grupirati glede na zahtevnost posameznih del ter prilagoditi razporejanje in nagajevanje delavcev. To bi dvignilo interes za usposabljanje in za kvaliteto dela.

— Ne smemo se prepustiti sedanjemu stanju, ampak čimprej iskati in najti rešitve.

IN ZAKLJUČEK?

Predvsem smo s tem razgovorom želeli opozoriti celoten kolektiv na izredno resnost tega problema, ki lahko dobi v prihodnje zelo neprijetno razsežnost in posledice; zato ga je potrebno čimprej razrešiti.

Pri tem gre predvsem za troje: uskladiti nagajevanje teh poklicev; storiti vse, kar je mogoče, pri poklicnem usmerjanju v te poklice; zastaviti sistematično usposabljanje z ustreznim stimuliranjem.

Upajmo, da ta naš razgovor ne bo izzvenel v prazno... Zapisal B. Levec

Za štipendije ni zanimanja

Štipendije za šolsko leto 1986/87 je v juliju podeljeval svet za kadre. Zadnji rok za vlaganje prijav je bil 15. julij — enoten za vso Slovenijo.

Iz spodnje razpredelnice je videti, koliko štipendij je bilo razpisanih, koliko podeljenih in koliko jih je ostalo nepodeljenih.

Vrsta programov	Razpisano	Prijave	Podeljene	Nepodeljene
za skrajšane programe	12	7	5	8
za programe srednjih šol	86	31	27	63
za programe višjih šol	3	5	4	—
za programe visokih šol	11	7	7	7
SKUPAJ:	112	50	43	78

Zanimivo je, da je med podeljenimi štipendijami za skrajšane in srednje programe le en odličnjak (za študij računalništva), dva prav dobra (šivilji), štirinajst z dobrim uspehom in kar petnajst štipendistov, ki so končali osnovno šolo z zadostnim uspehom. Žal nikakor ne moremo zajeti mladine z bolj razvitimi sposobnostmi.

In za katere programe iz smeri so ostale štipendije nepodeljene:

obdelovalec lesa II.	8 štipendij
lesar širokega profila IV.	30 štipendij
lesar tapetnik IV.	4 štipendije
oblikovalec kovin IV.	1 štipendija
vzdrževalec vozil in strojev IV.	15 štipendij
lesarski tehnik V.	8 štipendij
strojni tehnik V.	2 štipendiji
kuhar IV.	3 štipendije
dipl. inženir strojništva VII.	3 štipendije
dipl. inženir elektrotehnike VII.	1 štipendija
dipl. ekonomist	2 štipendiji
pravnik	1 štipendija

Pričakujemo, da se bo v avgustu in septembru za štipendijo še kdo prijavil. Zanimanje mladine za razpisane Brestove štipendije je letos najnižje doslej. Tako se nam obeta, da se bo kadrovska sestava v prihodnjih letih še poslabševala.

F. Turšič

Udeleženci naše »okrogle mize«

Zdravnik svetuje

KAKO IZ STISK DANAŠNJEGA ČASA

Zdi se mi, da bi bila rešitev v tem, da se moramo pri premagovanju stisk današnjega časa bolj zatekati k naravi, skrbeti za zdravo življenje ter za oblikovanje skladnih medčloveških odnosov. To pomeni, da bi morali precej prostega časa posvetiti gibanju v naravi (hoja, rekreacija na splošno, tek, hoja v gore, branje ustrezne literature in podobno).

Precej ljudi pa izbira druge načine: prepuščajo se lagodju lenarju, bežijo v omame vseh vrst. Vzhod ima na primer opij, Južna Amerika koko, Evropa pa alkohol. O slednjem nekoliko več.

Že v prejšnjem stoletju je pesnik France Prešeren v Zdravici pisal o alkoholu, »ki vtopi vse skrbi, v potrlih srcih up budi.«

Odkar bivajo ljudje na zemlji, so si nekateri lajšali tegobe z raznimi poživili. Sprva v obliki zelišč, čajev ali napitkov, v najnovejšem času pa tudi s kemično pripravljenimi preparati.

Ljudje so se že takrat omamljali ob različnih ritualih, kasneje pa, ko je nekdo že okusil blagodat mamila, pri različnih težavah in bolečinah, za »korajžo« pred boji ter za poraz ali zmago po njih, pa tudi ob različnih družinskih slavnostih. Skratka, vzrokov za omamljanje ni manjkalo, pa tudi danes jih ne, saj nam pride za pitje prav vsaka priložnost.

Smo alkoholna družba, ki na veliko sega po alkoholni omami; nekateri vino in pivo propagirajo celo kot prehranske izdelke. Res je, da ima alkohol poleg drugih »vrednot« tudi kalorično vrednost, ima pa tudi mamilo, ki nam svet in težave dela lepše in se zato nekateri

takšnim poživilom težko odpovedo.

Alkoholizem je socialna bolezen, ki priklepa nase armado delovnih ljudi v njihovem najbolj produktivnem obdobju življenja. Ljudi novači tiho, vztrajno, neusmiljeno. Dandanes je alkoholizem po razširjenosti in teži bolezen številka 3, takoj za obolenji srca in ožilja ter rakom. Je torej družbeni rak, za katerega sama medicina nima zdravila, ker izvori niso medicinski, ampak družbeni.

Kaj je torej tisto, kar peha ljudi v pretirano pitje alkohola? Morda je vzrok za naraščanje alkoholizma tudi v tem, da stare vrednote izginjajo, novih ni, in človek se čuti nemočnega, izgubljenega?

Se bolj kot kdajkoli doslej kriza institucij povzroča v ljudeh streso in človek seže po omami, da preživi svojo notranjo razklanost.

Ali se morda vdajajo alkohol res zgolj neuravnovešene osebe in tiste, ki jim družina ali družba ni mogla ali ni hotela dati prave možnosti za premagovanje življenjskih tegob brez omamljanja? Morda se vdajajo alkoholu (pa tudi drugim poživilom) tisti, ki se ne znajo ali nočejo sprijazniti s tegobami, ki jih prinaša življenje in ga raje zrejo skozi tančico alkoholne omame. Lahko rečemo, da smo Slovenci narod z velikim številom omamljenih »slabičev«, nezadovoljnih z življenjem, ki ga živimo.

Izvor alkoholizma je tudi v človekovi potrebi po ugodju. S tem pa postaja vse bolj in bolj odvisen od njega. Alkoholik je torej človek, ki čezmerno in nekontrolirano uživa alkoholne pijače, pri čemer pa duševno in telesno propada, postaja socialen in antisocialen.

(Konec na 5. strani)

Gasilci praznujejo

Industrijsko gasilsko društvo MARTINJAK praznuje letos 40-letnico svojega delovanja. Ustanovljeno je bilo kmalu po vojni, leta 1946, na pobudo delavcev in vaščanov. V teh letih se je moderniziralo in opremilo s sodobno opremo, vzporedno s tem pa tudi kadrovsko okrepilo.

Praznovanje jubileja, ki je bilo 23. avgusta, je obsegalo gasilsko parado vseh gasilskih enot v občini, proslavo in skupni piknik za udeležence parade, vaščane in delavce TOZD Masiva.

V. Jerič

Montaža kuhinjskih elementov v GABRU

O naši občini po dolgem in počez

RAZGOVOR Z NOVIM PREDSEDNIKOM SKUPŠČINE OBČINE CERKNICA TONETOM URBASOM

Več razgovor nam je narekovalo, da smo se odločili za razgovor z novim predsednikom občinske skupščine. Osnovni je ta, da smo se znašli pred novim srednjeročnim razvojnim obdobjem, pa tudi v zapletenih gospodarskih razmerah, ki se zrcalijo tudi pri nas. In ne nazadnje, ker smo pač dobili novega »župana«, ki ga kot dolgoletnega prizadevnega družbeno političnega delavca in vodjo temeljnega sodišča na Rakeku pozna večina občanov; zato ga tudi ni treba posebej predstavljati.

Seveda v razgovoru ni bilo moč prečesati vseh zadev, s katerimi se ubadamo v naši občini. Izluščili smo le nekatere izmed njih.

— Naša občina se je v naglem povojnem gospodarskem vzponu znašla po dohodku na prebivalca v zgornji polovici slovenskih občin. Zdaj že nekaj časa ugotavljamo, da iz leta v leto drsi po lestvici navzgor. Kje so po vašem mnenju vzroki in ali se bo to gibanje še nadaljevalo?

Težave, v katerih se je zdaj znašla naša občina, niso nastale kar čez noč in so posledica vsaj nekajletnega gospodarskega razvoja. Nimajo prav tisti, ki poskušajo sedanje stanje opravičiti s težavnimi splošnimi gospodarskimi razmerami, saj smo mu v veliki meri krivi tudi sami.

Predvsem so te težave posledica neenakomernega razvoja občine v zadnjih tridesetih letih, saj smo prepozno spoznali potrebo po skladnejšem razvoju, pri čemer smo bili sila neučinkoviti in togi. Zadnja leta, v katerih se kriza zastruje, pomenijo nov izziv, da začnemo naše gospodarstvo hitreje prestrukturirati.

In še nekaj je značilno: družbeno nadstavbo, ki se ni razvijala vzporedno in skladno z gospodarstvom, smo začeli zidati šele na prehodu med šestdesetimi in sedemdesetimi leti. Te-

daj se je nenadoma pojavilo nešteto — zvečine upravičenih — potreb na vseh teh številnih področjih družbenih in drugih dejavnosti. Reševanje vseh teh vprašanj je bilo naenkrat prevelik zalogaj in sta bili nenadoma skupna in splošna poraba preveliki glede na ustvarjeni dohodek. Pri tem je potrebno upoštevati še to, da smo razdrobljena občina z več središči (odločili smo se za policentrični razvoj), kar stroške še povečuje.

— In kako naprej?

Sedaj je največji problem Brest oziroma lesna industrija. V občinskem vodstvu smo se s predstavniki združenega dela dogovorili, da je potrebno lesno in kovinsko industrijo razbremeniti pritiska glede zaposlovanja. Delež lesne industrije bo potrebno zmanjšati, njen preostali del, ki ga moramo iz številnih razlogov (surovinska baza, tradicija, tehnologija, znanje) ohraniti, pa čim bolj posodobiti, da bo konkurenčna in se zna la prilagoditi trgu; skratka, spraviti jo moramo na višjo raven.

Nedvomno se bo ob posodabljanju proizvodnje v lesni in kovinski industriji pojavil višek delovne sile, ki jo bo treba pre-

usmeriti v druge, nove dejavnosti. V občini želimo pripeljati takšne dejavnosti, ki bodo dohodkovne, a zaradi sedaj še neusposobljenih kadrov strokovno ne preveč zahtevne. Tega sami v občini seveda ne moremo rešiti, zato že potekajo pogovori z večjimi gospodarskimi sistemi (Iskra, Gorenje...).

Predvsem bi ob vsem tem rad posebej poudaril, da moramo v občini pri našem razvoju doseči soodgovornost vseh nosilcev družbenega in gospodarskega življenja. Za reševanje nekega problema ni odgovoren samo nosilec s tistega področja, ampak vsi dejavniki v družbeni skupnosti.

— Kako je oziroma bo z razvojem manj razvitih območij v občini?

Takšna območja še imamo; ugotavljamo pa, da smo v preteklih dveh desetletjih storili velik korak naprej. Trdimo lahko, da so ob strnjenih močeh, ob skupnih prizadevanjih vseh nosilcev občinskega razvoja v tem obdobju Bloke resnično zaživele, da se življenje na to planoto vrača. To smo omogočili z okrepitevijo gospodarske osnove, pa tudi z vsemi spremljajočimi dejavnostmi — od zdravstva in šolstva do komunalnega urejanja prostora.

V prihodnje bomo znatno več skrbi posvetili krajevni skupnosti Cajnarje-Zilce, čeprav mnogo problemov tudi drugod še ni rešenih. Za gotovo lahko rečemo, da bomo na osnovi naših planov in trdne obljube SOZD Iskra prihodnje leto začeli graditi v Cajnarjih nov obrat, ki bo nudil zaposlitev 130 do 140 delavcem. Ta gradnja naj bi bila tudi most, prek katerega bi to dejavnost v prihodnje v naši občini še razširili. Iskra naj bi poskrbela tudi za izobraževanje delavcev za to proizvodnjo.

Je pa v tej krajevni skupnosti še precej drugih problemov — telefonija, elektrifikacija, asfaltiranje in še kaj.

— Verjetno se na vse to lahko navezuje tudi vprašanje kmetijstva?

Vsekakor. Pred vojno so bili ljudje tesno navezani na skopo zemljo, ki je bila številnim družinam edim vir za preživetje. Sedaj pa so v drugačnih pogojih cele kmetije v hribih prazne; to je skoraj nerazumljivo, če upoštevamo, da so pri nas možnosti vendarle boljše kot denimo v tolminskih ali idrijskih hribih.

Ob novih ukrepih zvezne vlade, ki naj bi pospešili razvoj kmetijstva, bomo s to gospodarsko vejo ustvarili večji delež v družbenem proizvodu. Najprej pa bo treba opredeliti položaj oziroma status hribovskih kmetij. Doslej smo namreč posvečali pozornost razvoju kmetijstva zgolj v ravninskih predelih, hribovska območja pa niso imela enakih možnosti.

K nam počasi prodirajo tudi nova spoznanja, da je moč ob poljedelstvu in živinoreji razvijati tudi dopolnilne dejavnosti (suha roba, ki že zdaj prinese 13 milijard letno, šiviljstvo, gozdarstvo, kmečki turizem). Seveda pa imamo lepe možnosti tudi za pospešeni razvoj pašništva in živinoreje.

— Kako bi ocenil stanje komunalne ureditve?

Dolga leta je bilo to področje zaradi že omenjenih posebnosti našega povojnega razvoja eden izmed največjih problemov, ki je prebivalstvo zelo neposredno prizadeval. Lahko rečem, da je bilo zlasti v zadnjem obdobju storjenih precej bistvenih premikov (vodovod, kanalizacija, asfaltiranje in podobno), čeprav še zdaleč ni vse postorjeno.

— O stanju turizma in gostinstva je bilo že dosti napisanega in povedanega. Se da temu sploh še kaj dodati?

Stanje na tem področju bo občinska skupščina obravnavala jeseni. Zaključena je namreč akcija družbenega sveta za razvoj družbeno političnega sistema in družbeno ekonomskih odnosov, začeta 1983. leta. Le-ta je ocenila izpolnjevanje nalog, opredeljenih v občinskih planih od leta 1970 dalje in delo nosilcev teh dejavnosti.

Ugotavljamo, da niti ena izmed zastavljenih nalog ni bila izpolnjena in da je delež teh dejavnosti v gospodarstvu enak kot je bil leta 1972 — pred integracijo s THP Jama, čeprav je bil tedaj turizem — poleg industrije — opredeljen kot drugi strateški cilj v razvoju občine.

S sedanjim stanjem in nosilcem te dejavnosti vsekakor nismo zadovoljni.

— In kaj zdaj?

Najprej o Cerkniškem jezeru, ki je bilo predmet številnih študij in obravnav. Z dolgoročnim občinskim planom in z ustreznimi republiškimi dokumenti smo rešili dvojne ključne vprašanje.

Dokončno in dolgoročno je rešeno vprašanje o namembnosti jezera: vrniti in obnoviti je treba njegovo podobo kot jo je imelo pred najrazličnejšimi poskusi. Obenem pa je celotno območje od Rakovega Škocjana do jezera razglašeno kot del zaščitenega notranjskega kraškega parka.

V dogovorih z združenim delom o prestrukturiranju gospodarstva nameravamo posvetiti znatno več pozornosti tudi razvoju gostinstva. Na tej osnovi se bomo povezovali z drugimi nosilci turizma in gostinstva v širšem slovenskem prostoru, kar je opredeljeno tudi v ustreznih dokumentih.

— Omenjal si že družbene dejavnosti, ki da so vrsto let capljale za splošnim gospodarskim razvojem. Kakšen je njihov sedanj položaj?

Šele v začetku sedemdesetih let smo se ovedli pomena družbenih dejavnosti. Prepočasni se je utrjevalo spoznanje, da pri tem ne gre zgolj za zadovoljevanje osnovnih potreb občanov, pač pa, da te dejavnosti neposredno oblikujejo družbeno zavest posameznika in s tem celotne skupnosti. Samoupravljanje je možno le na osnovi izoblikovane človekove duhovne kulture — v najširšem pomenu besede.

Zato moramo razvijati tudi delovanje najrazličnejših društev in drugih organiziranih skupin, v katerih se občani povezujejo. Lahko rečem, da so takš-

na društva »kadrovska baza« družbe. V društvih je tudi obilica možnosti za zadovoljevanje interesov in organizirano delovanje mladih. To so nevsiljive oblike za vzgojno in družbeno politično delo z njimi. Zato imajo še posebej pomembno družbeno vlogo.

Tudi te najrazličnejše dejavnosti se ne razvijajo dovolj usklajeno; to je odvisno od tega, kdo se bolj znajde pri pridobivanju sredstev. Zato je v teku širša družbena akcija s sodelovanjem vseh nosilcev občinskega življenja, da bi na osnovi programov teh dejavnosti zagotovili njihov skladen in kar se da učinkovit razvoj.

— Bi rekla še kakšno besedo o obveščanju v naši občini?

Naj najprej ponovim že ti sočkrat izrečeno ugotovitev: brez celovitega obveščanja ne more biti resničnega odločanja. Žal se tega pri nas še vedno premalo zavedamo in nam ne uspe izoblikovati učinkovitega sistema obveščanja oziroma pretoka informacij. Zato se nam pogosto vrsta stvari ali dogovorjenih akcij zaplete, ker ljudje niso dovolj ali pa so nepravilno obveščeni.

Bilo je sicer nekaj poskusov, da bi takšno stanje popravili, a so padli v vodo, ker ni bilo za to družbene odgovornosti oziroma soodgovornosti vseh nosilcev družbenega življenja. Prav na tej osnovi pa moramo čim prej zgraditi učinkovit in enoten sistem obveščanja.

S tem v zvezi še besedo o našem povezovanju navzven. Notranjci smo res preveč zaprti vase. Živimo za svojimi plotovi, namesto da bi segali v širši slovenski prostor, s čimer bi ohranili stik s časom in s tokovi, ki gredo sedaj mimo nas. Nedvomno bi od tega imeli tudi gospodarske koristi, kar so nekateri poskusi že dokazali.

— Na koncu še nekoliko osebno vprašanje: kako se kaj počutiš kot »župan«?

Od mladosti naprej sem vpel v družbeno politično življenje občine. Vseskozi sem bil do najrazličnejših dogajanj in pojavov v njej kritičen in imel vrsto pripomb. Prav zato sem svoje novo delo sprejel kot izziv meni in moji generaciji, da svoje poglede in zamisli tudi izpeljemo. Že zdaj, po nekaj mesecih, sem zadovoljen, ker smo v vodstvu družbeno politične skupnosti in organizacij hitro našli skupen jezik; to moramo doseči tudi z združenim delom. Samo z enotnostjo vseh nosilcev našega življenja bomo želi tudi uspehe.

Predvsem pa želim imeti (tako kot v prejšnji službi) human posluh za vsakega človeka, za vsak, pa na videz še tako majhen problem.

Pripravil B. Levec

Zdravnik svetuje

(Nadaljevanje s 4. strani)

Žalostno je tudi to, da se opija vse več žensk in mladine, kar je še posebej nevarno za zdravje naroda. Ženska ima namreč poleg drugih (družbenih) še biološko, reprodukcijsko in deloma vzgojno funkcijo, kar pa pri alkoholiku povsem odpove.

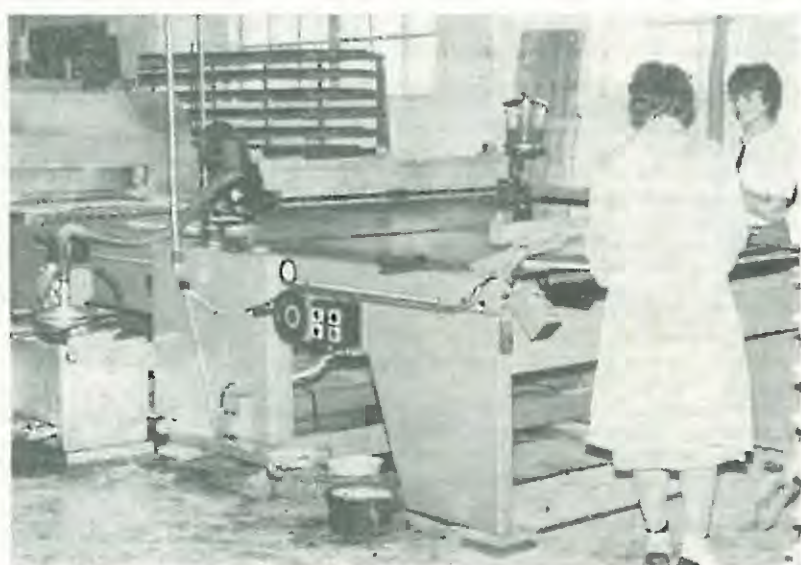
V Jugoslaviji je postal alkohol tudi socialno-medicinski problem. Po porabi alkohola smo visoko v svetovnem vrhu. Samo v Sloveniji smo na leto, preračunano na osebo, popili povprečno 70 litrov vina, 83 litrov piva in toliko žganih pijač, kar znese 15 litrov čistega alkohola na osebo v enem letu. Potrošnja alkohola pa iz leta v leto narašča. Ker dojenčki in majhni otroci ne pijejo alkohola, stari ljudje pa malo, ga

ostane za pивce še toliko več. Pa še vse to je samo registrirana proizvodnja. Zganjekuha ter stiskanje grozdja in sadja sploh nista všteta.

Koliko imamo v Sloveniji in Jugoslaviji alkoholikov, je težko reči. Dejstva kažejo, da zelo veliko. Reči je treba tudi, da en alkoholik onesreči še vsaj dve do tri osebe, ki živijo z njim.

Kako je z alkoholikovo delazmožnostjo, odsotnostjo z dela, njegovim duševnim in telesnim stanjem, poškodbami pri delu in prometu, pa ni treba govoriti.

Z razvojem civilizacije narašča tudi alkoholizem, čeprav bi pričakovali, da bo kultura dvignila človeške vrline. Varčevalno družbo je zamenjala potrošniška, ki pa že sama po sebi spodbuja alkoholizem Dr. A. Šmalc

Polivalka laka (iz Brestove strojegradnje) na »poskusnem delu« v JELKI

Voda in vodovodi v naši občini

Vode v naravi ni v neomejenih količinah. Tudi razporejena ni enakomerno po območjih. Tako so v Sloveniji območja z veliko vodo, ki jo dajejo vodni izviri in veliko podtalnic. Naša občina je pretežno na kraškem območju zato tudi vode ni v izobilju. Značilna za taka območja so tudi velika nihanja v izdatnosti vodnih virov.

Ob deževnih dobah nastanejo kaj hitro lokalne poplave, medtem ko v povprečnih sušah marsikje vodni viri presahnejo. Posebno v zadnjih letih je čutili večje oslabitve vodnih virov in presahnitve manjših lokalnih vodovodov v sušnih obdobjih. Na izdatnost posameznih izvirov vpliva tudi odjem vode, saj se poraba na prebivalca stalno veča. Z večjo porabo pa se tudi posamezni izviri močno črpajo, saj potrebujemo vode vedno več in več.

Zelo opazen je tudi vpliv splošnega onesnaževanja okolja na izvirne in podzemne vode. V naravi ni več pristne vode, ki bi ustrezala našim normativom o kvaliteti pitnih voda. Take vode so primerne za tehnološke namene, za gospodinjstvo porabo pa mora voda imeti ustrezen kemični sestav in mora biti bakteriološko neoporečna.

Da bi zadostili tem normativom, je potreben stalni nadzor nad kvaliteto vodovodnih voda, analiziranje odvzetih vzorcev vode iz vodovodov in pooblaščenih organizacijah. Pri Komunalni je taka kontrola redno vsak mesec, v kritičnih dobah pa še pogostejše. Preiskavo pitnih vod pri nas opravlja univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo v Ljubljani.

Stalno kvaliteto pitnih voda in bakteriološko neoporečnost se lahko zagotavlja le z ustreznimi predčiščevalnimi napravami in preventivnim kloriranjem vode.

Klorirne naprave, ki so nameščene na cerkniškem vodovodu in v Loški dolini, so uvožene iz Anglije, uporabljajo pa uplinjen klor v jeklenkah, ki se prek dozatorja dodaja v vodo. Količina klora v vodi je normalno 0,02 miligrama na liter vode.

Stalno spremljanje kakovosti pitnih voda se opravlja le pri tistih vodovodih, ki so v upravljanju Komunale Cerknica. Vsi drugi lokalni vodovodi, ki jih upravljajo razni odbori in skupnosti, pa nimajo kontrole ali pa le poredko.

Kako pomembno je nadzorovanje pitne vode in pravočasno obveščanje in ukrepanje je pokazala nedavna nesreča jedrskega reaktorja v Sovjetski zvezi. Tokrat je voda iz vodovodov ostala neprisadeta, saj so meritve pokazale, da je bila stopnja radioaktivnosti v vodi enaka kot pred nesrečo. Kontrola pitne vode iz vodovodov je bila takojšnja, ukrepanje pa tokrat ni bilo potrebno.

Tako so bili obveščeni tudi vsi občani, ki so spraševali Komunalno o ravnanju pri porabi vode. V zadnjih desetih letih smo za vodno oskrbo v naši občini vlagali velika sredstva in dosegli tudi lepe uspehe.

Za razliko od prejšnjega vsakoletnega pomanjkanja vode je sedaj v cerkniškem vodovodnem sistemu in v Loški dolini vode dovolj tudi v najbolj sušnih časih, saj iz teh vodovodov vodo vozimo tudi tja, kjer vodovodi poleti usahnejo. Letošnja izgradnja vodovoda na Bloški planoti bo zagotovila vodo tudi temu območju za prihodnjih 50 in več let.

Značilno za vse te tri vodovodne sisteme je, da zajem vode ni narejen površinsko na izviri, ampak se voda zajema v globini, preden pride na površje. Tak zajem se naredi z dre-

nažnim načinom (Cerknica) ali izvrtanjem vodnjakov v globino 20 metrov (Loška dolina, Bloke). Pri tem zajemanju vode je veliko manj možnosti za onesnaževanje s površine kot pa pri klasičnih zajemih (Martinjak, Grahovo, Bločice, Velike Bloke).

Razvoj vodne oskrbe in širitev vodovodnega omrežja je bil najbolj intenziven v Loški dolini, saj je popolnoma opuščen prejšnji, skrajno neustrezen odjem iz vodotoka OBRH in zgrajen nov zajem v ŽAGI. Vodovodna mreža je bila le v Ložu in Starem trgu, sedaj pa je v pretežnem delu Loške doline.

Tudi drugi vodovodni sistemi se širijo po obsegu vodovodnega omrežja in po porabi vode. Pred nekaj leti je Komunalna dobavila porabnikom letno okoli 500.000 kubičnih metrov vode, v letu 1985 pa že 800.000 kubičnih metrov vode.

Poraba vode še naprej raste s številom na novo oskrbovanih krajev in s povprečno porabo na prebivalca, saj smo dosegli evropski normativ nad 200 litrov na osebo na dan, vključno z industrijo.

To pomeni, da se zelo malo varčuje z vodo, saj opazamo, da poleti v nekaterih krajih kljub obvestilu o varčevanju z vodo poraba še poraste, ker si ljudje nabirajo zaloge ali pospešeno zalivajo vrtove.

Vodo znajo ceniti najbolj tisti občani, ki je nimajo na pretek, saj pomanjkanje vode povzroča tudi velike dodatne stroške za prevoz vode na dom.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju bo zadovoljivo rešena skoraj vsa vodna oskrba v občini. S tem bodo ustvarjene velike možnosti tudi razvoju gospodarstva, kmetijstva, turizma in ne nazadnje obrambnim sposobnostim.

Vzporedno z izboljšano vodno oskrbo in z veliko večjo porabo vodovodnih voda pa nastaja povsod v strnjenih naseljih vprašanje: »kam z odpadno vodo?«

Dokler vodovoda ni, je poraba vode majhna in odpadne vode ne ustvarjajo večjih težav občanom in ne komunalni ureditvi krajev.

Z urejeno vodno oskrbo pa se večja količina odpadne vode, ki sicer ponekod ponika in neposredno onesnažuje naše podzemne vodne tokove, ponekod pa se ponikalnice zasičijo in odpadne vode udarijo na dan, s čimer povzročajo občanom veliko nevšečnosti.

P. Tomšič

Šoferji so proslavili svoj dom in svoj jubilej

Novosti v knjižnici

ZEČEVIC, M.: Na zgodovinski prelomnici

Prvi del knjige prikazuje zgodovino Slovencev v letih 1918—1929. Posamezna poglavja obravnavajo delavsko gibanje, nastajanje jugoslovanske države, politično delovanje slovenskih meščanskih strank, ustavno vprašanje in kulturno politiko v Sloveniji.

RAMOVŠ, J.: Alkoholno omamljen

Knjiga obravnava problem alkoholizma v družini, v delovnem okolju, med mladino in njegove vzroke.

KOESTLER, A.: Mrk opoldne

Roman pisatelja, komuniste in španskega borca opisuje posameznikove usode v času stalinskih procesov.

ŠOMEN, B.: Koncert za samoto

Sodoben roman ima štiri dele. Z branjem spremljamo upokojenca od pomladi do jeseni; skozi pripoved se ves čas prepletajo pogledi v preteklost. Roman nam predstavlja sodoben svet z natančnim občutkom za človeka.

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Leta 1871 dne 6. septembra je šla voda na Leviščih popoldne doli. Ker jezero ni otekalo že dve leti, so ljudje pričakovali, da bodo ulovili izredno veliko rib. Iz vseh vasi prihajajo ribiči in drugi z vrečami, vedno ožji je krog okoli jam, ki so kakor vselej ob tej priliki obdane z mrežami. Kolikor bolj se stiska voda, toliko bolj se goste ribe; pri mrežah jih kar zajemajo.

Ko so čolni polni, spravljajo ribe na suhem na kupe ravno tako kakor krompir na njivah, dokler ne pride zopet voz. Posebno zadnje četrt ure, ko do jam pritisnejo tudi drugi ljudje, ki med trsico in po suhem pobirajo ribe, je tam pri jami gneča, vpitje in grabenje kakor bi šlo za zlato, ne za ribe. Hitro so tudi čolni na suhem. Še nekaj minut, in tudi kotline okoli požiralni-so prazne, in ljudje planejo vanje in na ribe, kar jih ni odnesla voda s seboj pod zemljo.

Pri tem delu pozabijo ljudje v zadnjem trenutku na ves svet. Strastno se podijo eden za drugim za ribami, bolj in bolj izgubljajo čut sramote, tako pri moškem kakor pri ženskem spolu; bolj spočetka se sliši še smeh in šala, proti zadnjemu pa le grožnja in vpitje.

Ko se je jama posušila, odidejo ljudje z vrečami, košarami in z drugo posodo, napolnjeno z ribami, domov. Nekateri še gredo iskat

ribe, katere so ostale mrtve v jamah. V nekaterih požiralnikih se prečijo ribe kakor skozi rešeto. Voda teče namreč skozi kamenje pod zemljo, a med kamenjem ni toliko prostora, da bi mogle ribe skozi, zato ostanejo na suhem mrtve.

Na Leviščih pa je videti, kakor da je tu bilo boljše prejšnjega dne. Čolni na suhem kakor popuščeni topovi, trsica ter big potrta, kakor da so ju konjiki pohodili. Neštevilno vranov in drugih takih ptic se gosti z mrtvimi in drugimi živalmi, ki jih pomori suša in ki ostanejo med trsico.

To leto je bilo toliko rib, kolikor jih še niso pomnili ljudje. Računalo se je, da se je na Leviščih ujelo nad 20.000 kilogramov rib, v vsem jezeru pa skoraj trikrat toliko. Tedanji najemnik lovi, posestnik Anton Kraševac, je potegnil z enim samim vlakom blizu tisoč kilogramov ščuk in linjev iz vode. Ščuke so bile do 11 kilogramov težke.

Leta 1887 so ujeli blizu 40.000 kilogramov, leto pozneje pa polovico manj. Na nekaterih jamah se ribarstvo veliko bolj splača kakor na drugih. Na Rešetu je dostikrat do dvesto sakarjev in takih, ki lovijo z rokami. Včasih ujamejo po 200 do 300 kilogramov z enim vlakom, večkrat je bilo v tej jami nad 1500 kilogramov rib. Na Kotlu in na Leviščih je tudi dosti rib, včasih še celo več kakor na Rešetu.

Tudi jezerski potok Stržen se lahko meri glede na množino rib z jamami.

Ko je voda otekla pod zemljo skozi jamo, je glavna lov končana, ker postane jezero suho. Kar ostane še rib po strugah, nimajo seveda tudi še zdaj miru. Trnek, sak, mreža, vse te priprave so vedno za njimi, in ako pritisne huda suša ter dolgo traja, polove skoraj vse, kar jih ni šlo z vodo v podzemeljske prostore.

Mnogo rib odpeljejo na razne vetrove, ali večino — sveže ali suhe — použijejo ribiči in vaščani iz jezerske okolice; saj so ribe revnejšim ljudem mnogo mesecev glavni živež. Suše jih na preprost način: pripravijo jih, otrebijo in nasole, potem pa suše na soncu, pozneje v dimniku. V tistem času se daleč naokoli razširja zoprn in neprijeten duh po ribah, in marsikateremu ni ljubo, da ima v sušilni dobi opravila v kaki ribiški vasi.

Kako se je začela glavna lov pred 220 leti, pripoveduje Valvasor v svoji knjigi.

Takrat so pazili kmetje iz Gorenjega jezera, kdaj bo začela voda upadati. Ti vaščani so že od nekdaj od deželne gosposke postavljeni za varuhe. Imajo gledati tudi na one, ki bi morebiti neopravičeno ribarili ob polnem jezeru. Ko spoznajo po kakem kamenu, da odteka voda, sporoče to ribičem, stanujočim okoli jezera, kateri imajo dolžnost, to novico dati na znanje upravičenim graščinam.

Ko pride čas lovi v Malem Obrhu, pozvonijo cerkvenik v cerkvi sv. Kocijana v Gornjem jezeru. Kakor hitro zaslišijo kmetje zvonjenje, popuste delo na polju, tečejo k jezeru, vržejo brez sramu vso obleko raz sebe in gredo s saki v vodo. Nihče ne gleda na dru-

gega kot samo na sebe. Loviti pa smejo samo na gornjem koncu jezera, kjer ni jam, vendar dobe dovolj rib.

Razdele jih na dva dela: en del vzame graščinski uradnik, drugi del pa si kmetje razdele med seboj. To jim je plačilo za pažnjo nad ribjimi tatovi. Ravno tako so ribarili dva dni pozneje v Velikem Obrhu, kjer se voda nikdar popolnoma ne posuši. Dalje ne smejo iti kot do nekdanjega mosta — do Malinšča. V jamah Kamenju in Svinjski jami love tisti s saki, ki plačajo en goldinar. V zadnji jami ne dobe veliko rib, pač pa mnogo najlepših a ne posebno okusnih rakov. Tisti, ki ne smejo loviti rib, pobirajo rake in jih neso polne vreče domov, kar je vsakemu dovoljeno. Ko je jama prazna vode, naženejo kmetje črede prašičev notri, ki pojedjo ostanke. Od tod menda tudi ime: Svinjska jama.

Ko se pokaže »ribiški kamen« iz vode, začnejo upravičene graščine ribariti.

1. V jami Vodonosu vrže mrežo prvič, tretjič in petič knez Eggenberški kot lastnik graščine haasberške, drugič, četrtrič in šestič grof Turjaški. Dalje se ne sme loviti. Prigodi se večkrat, da samo dvakrat potegnejo mrežo iz vode, potem pa opuste lov v tej jami, ker voda prehitro upade. Radi premajhnega plena se dostikrat pripravajo; kajti prepozno začnejo loviti in zamude pravi čas.

2. V jami Lovrečki ribarijo dva in pol dneva pozneje, in sicer vrže mrežo knez Eggenberški dvakrat zaporedoma, grof Turjaški tudi dvakrat in Stiški samostan enkrat.

3. V Kraljevem dvoru blizu karlovskega gradu odteka pol dneva pozneje. Tu sme loviti samo graščina haasberška.

4. V jami Križu in Rešetu se začne ribja lov tri dni pozneje in se vrši po istem redu, kakor pri Vodonosu.

5. V Ribiški jami (zraven Rešeta) ima pravico do lovi knez Eggenberški, ki jo navadno prepusti ribičem zastoj kot odškodnino za njih skrb in trud. Ko voda dovolj odteče, gredo ribiči z baklami v jama. Tu nabere polne vreče rib, katere ne morejo z vodo pod zemljo in ostanejo za kamenjem na suhem. Včasih so lov v tej jami tudi prodali.

6. Jama Retje se prazni tri ure pozneje in je last haasberške graščine. Prepustila jo je največkrat radi premajhnega dohodka sodniku iz Cerknice, pozneje so jo pa lastniki menihi oddajali cerkniškemu učitelju, da je pazil na ribje tatove.

7. V Sitarici se izgubi voda eno ali dve uri pozneje. V njej love knez Eggenberški (dvakrat), grof Turjaški (dvakrat) in stiški samostan.

8. V Lipanici začnejo loviti tudi eno ali dve uri pozneje po istem redu.

9. Jama Gebno v Zadnjem kraju se posuši tri dni za Rešetom. Mreže vržejo knez Eggenberški dvakrat kot lastnik graščine Haasberga in Šteberka, grof Turjaški dvakrat kot lastnik graščin Turjaka in Schneeberga in stiški samostan. Navadno puste vodo odteči pod zemljo in razdele potem ribe, katere dobe v jami za kamenjem, na pet delov.

10. V Kotlu ribarijo dva dni pozneje po istem redu. Ko so menihi kupili ribolovno pravico, so dostikrat soupravičene graščine opustile lov v tej jami, ker so oni z boljšimi mrežami skoraj vse ribe potegnili iz vode, da se graščinam ni več splačalo truditi se.

11. V Aincah jamah vržejo pet ur za Kotlom.

12. Tudi v jamah Češljenicah ribarijo pet ur pozneje.

13. Lov na Ponikvah pride dva dni za Kotlom na vrsto. V vseh teh jamah je isti red kakor v jami Gebno.

(Se bo nadaljevalo)

brestov obzornik glasilo delovne organizacije PRED 10 LETI

(Iz številke 107 — 31. avgust 1976)

ZA ENAKO DELO — ENAKO PLAČILO. Ob novem samoupravnem sporazumu o pridobivanju in delitvi dohodka ter o razporejanju čistega dohodka

Vse temeljne organizacije BRESTA so se brez pomislekov soglasno opredelile za to, da morajo biti razmerja, ki zadevajo dohodkovno področje — enotno urejena. Razlog oziroma utemeljitev za takšno stališče je v ugotovitvi, da le ob uporabi »enakega metra« lahko govorimo o pravičnosti primerjav in razmerij med posameznimi temeljnimi organizacijami, med obračunskimi enotami in končno med posameznimi delavci. To je praktično gledano tudi prvi korak, ki vodi k ustavnemu načelu: za enako delo — enako plačilo.

KOOPERACIJA NA BRESTU

Vsi skupaj smo, da ne rečem, lokalistično, vsekakor pa ozko podjetniško misleči, z osnovno mislijo, da moramo v okviru lastne delovne organizacije »zaslužiti« zlasti v medsebojnem sodelovanju. Kadar se pogovarjamo, kaj naj bi posamezna temeljna organizacija delala za drugo, znamo izračunati cene do »pare« natančno, in si pri tem mislimo, da bomo tako trenutno rešili eno temeljno organizacijo. Takšni razgovori seveda ne pripeljejo nikamor in posledica tega je, da iščemo kooperante zunaj našega podjetja. Mislim, da bi morala kooperacija spodbujati takšne (solidarnostne) odnose, ki bi rodili res kvalitetne rezultate.

O NAŠI VZORČNI DELAVNICI

Osnovno zamisel dela in programa za vzorčno delavnico naj bi po sprejeti organizaciji dajala služba marketinga. V praksi, to je pogost običaj tudi pri drugih organizacijskih določilih, smo se oddaljili od uradnega predpisa ter delo prilagodili trenutnim potrebam in dogovorom. Sprememba nikakor ni mogla ugodno vplivati na delo, posebno še zaradi težjega organiziranja dela. Zato je bilo že večkrat slišati kritike na račun vzorčne delavnice, ki pa so v bistvu posledica nepoznavanja delovnega stanja.

DRUŽBENA PREHRANA NA BRESTU

Glavne težave so pri preskrbi z živili. Cene zelenjave, sadja in krompirja v zadnjem času zelo nihajo. V posameznih letnih obdobjih je trg s temi živili ne samo slabo založen, ampak je tudi njihova kvaliteta slaba. Vse naštetost se odraža v ceni skupnih stroškov za živila, saj ta živila predstavljajo 30 odstotkov vseh stroškov.

LETOŠNJA POČITNIŠKA PRAKSA

Še pred zaključkom šolskega leta je prišlo šestnajst drugošolcev s postojanske gimnazije v Tovarno pohoštva Cerknica. Razporejeni so bili po vsej tovarni na lažja delovna mesta, po večini kot pomočniki pri strojih. Zanje štirinajstdnevno delo ni bilo lahko, ker so preživljali telesno utrujenost, ki jo je bilo treba premagati. Mogoče je takšna praksa prekratka, kajti učenec si pridobi slabe izkušnje o delu prav zaradi telesne utrujenosti. Enomesečna praksa bi prinesla drugačne vtise. Večina učencev ob zaključku takšne prakse sklene, da se bodo raje učili noč in dan, samo da ne bo treba v življenju delati.

BRESTOVA MLADINA IZDAJA SVOJE GLASILO

Naskupnem sestanku predsedstev mladinskih osnovnih organizacij Tehnične srednje lesarske šole Cerknica, Tovarne pohoštva Cerknica in Skupnih dejavnosti BRESTA smo sklenili, da bomo pričeli izdajati skupno glasilo.

Glasilo delovne organizacije Brestov obzornik že zaradi svoje vsebinske zasnove ne bi moglo objaviti vseh člankov, ki bodo sicer objavljeni v našem OBROBNIKU. Prepričan sem tudi, da bo mlademu delavcu ali dijaku lažje spregovoriti o svojem delu in težavah v našem glasilu. Vendar pa bodo vsi članki na voljo tudi uredniškemu odboru OBZORNIKA in INFORMATORJA in jih lahko po svoji presoji tudi objavijo.

OBUIJANJE REVOLUCIONARNIH TRADICIJ

V soboto, 25. septembra bomo odkrili veličasten spomenik na Zupanovem lazju v osrčju našega Snežnika, na mestu, kjer je med vojno delovala vojaška partizanska bolnica Snežnik. Naslednjega dne pa bomo odprli prenovljeno letališče ob vasi Nadlesk v Loški dolini. Ob tej priložnosti bomo videli prikaz evakuacije ranjenecv, ki so bili med vojno s tega letališča z zavezniškimi letali odpeljani na zdravljenje v Bari.

PRVI USPEHI SE ŽE KAŽEJO

Lani smo v osnovni šoli Janeza Hribarja Stari trg pričeli uvajati novo obliko organizacije, življenja in dela učencev in učiteljev, tako imenovano celodnevno osnovno šolo. Novost takšne šole je v tem, da so učenci v šoli osem ur in v tem času opravijo vse šolsko delo — pouk, poleg tega pa je poskrbljeno, da se v šoli tudi učijo, saj imajo vsak dan po dve šolski uri samostojnega učenja. Poleg duševnega razvoja se posebno pozornost posveča tudi telesnemu razvoju z redno prehrano in vsakdanjo telesno vadbo v obliki pouka ali rekreacije. Vsak učenec ima možnost v krožkih, ki so sestavni del celodnevne šole, ustreči svojemu veselju in znanju v dejavnostih, ki jih običajni pouk ne dopušča.

ŠPORTNA DEJAVNOST V CERKNICI — ŽE PRED PETDESETIMI LETI

Tudi Cerknica se uvršča med redke slovenske kraje, ki lahko praznujejo dragocen jubilej — petdesetletnico organiziranega športnega delovanja. Nedavno odkriti dokumenti namreč izpričujejo, da je bil pred petdesetimi leti — avgusta 1926. leta ustanovljen v Cerknici športni klub Slivnica.

Klub je imel ob ustanovitvi tri sekcije: nogometno, sekcijo za zimske športe in hazensko sekcijo, ki je združevala ženski del kluba. Tedaj je imel klub 67 članov. Najbolj številna in delovna je bila nogometna sekcija, ki je štela 35 članov. Iz poročila na občnem zboru lahko razberemo, da je že prvo leto svojega delovanja odigrala kar 13 tekem, imela pa je tudi ekipo »naraščaja«.

Taborniške novice

VRNILI SMO SE S TABORJE-NJA...

Za nami je še eno uspešno taborjenje. Letos nas je v dolini ob Krki taborilo kar 120 tabornikov v dveh izmenah. V prvi je bilo 40 tabornikov in klubovcev, katerih prva naloga je bila, postaviti tabor in vse ostalo, kar je potrebno. Njihov program je bil predvsem izletništvo in preživljanje v naravi (bivakiranje). Veliko so se vozili tudi s kanuji; s tega taborjenja smo se vrnili bogatejši za še en kanu, ki smo ga ugodno kupili v Novolesu. Sedaj se že lahko začnemo bolj ukvarjati tudi s porečanstvom, saj imamo štiri kanuje in kajak.

V drugi izmeni so taborili murni ter medvedki in čebelice (do 12 let). Letos smo prvič imeli v taboru kar dva voda murnov. Čeprav je bil njihov program lažji, so bili zelo delavni in so ob delu popolnoma pozabili na domotožje.

Zelo dobro smo sodelovali tudi z domačini, saj smo šli pomagat grabit in pospravljat seno. Da bi spoznali svojo okolico, smo veliko hodili na izlete. Med drugim smo se šli kopat tudi v Dolenjske toplice; mlajši so prišli do tja z avtobusom, starejši pa peš. Med potjo so spoznavali tudi osnovne pravine orientacije.

Vodi so svoj program izpolnjevali predvsem v svojih vodovih koticčkih, ki so si jih poiskali v bližnji okolici. Letos smo vodove koticčke prvič tudi ocenjevali glede na njihovo funkcionalnost (izdelava ognjišča, sedišča), izbiro kraja in izdelavo vhodov, ograj, omaric in podobno. Vsi vodi so se zelo potrudili in si ustvarili prijetne bivalne koticčke, hkrati pa so se naučili, kaj se da napraviti iz naravnega materiala. Najbolj

pristen vodov koticček so izdelali Lisjaki, saj niso porabili niti končka vrvi; vse vezi so bile izdelane iz leske, bršljana in podobnega, naredili pa so tudi poljsko peč za peko živil.

Med taborjenjem je moral vsak vod preživeti eno noč v bivališču, ki si ga je izdelal sam, proč iz tabora. Sami so si morali skuhati tudi večerjo. Vsi po vrsti so zagotavljali, da jim je bilo na bivaku vseč predvsem zato, ker so lahko dlje spali.

Seveda je bila noč v taboru lahko zelo kratka, še posebej, če si bil na straži. Ali pa, če te je sredi noči zbudil žvižg piščalke in napad na tabor. Vodniki so morali hitro zbrati svoj vod; po zboru smo tiho odšli iz tabora na nočni pohod. Ugotovili smo, da se znamo tudi sredi noči hitro organizirati, predvsem pa brez večjega »direnđaja«.

Na taboru nismo pozabili tudi na panoge mnogoboja. Streljali smo z loki, kurili ognje in postavljali šotor. Po kosilu smo se »namakali« v Krki, ob večerih pa smo se igrali, peli ob ognju in včasih celo zaplesali. Najbolj veselo pa je bilo na ohceti — seveda samo taborniški.

Ob tabornem ognju smo se srečali tudi z domačini, ki so nam pripravili program in nam pripovedovali o življenju v teh krajih. Skratka, imeli smo se lepo. Želimo si, da bi se naslednje leto spet srečali, pa moramo na kakšnem drugem koncu Slovenije.

A. Žnidaršič

Marljivi kolesarji

TISOČ KILOMETROV V TREH DNEH

Tisoč kilometrov dolgo slovensko kolesarsko transverzalo je doslej prevozilo že nekaj več kot dva tisoč kolesarjev, čeprav so organizatorji, prizadevni kolesarski delavci kolesarskega kluba ROG Franek iz Ljubljane, ki so prvi začrtali in tudi prevozili to pot, menili, da spričo zahtevnosti ne bodo imeli veliko posnemovalcev. Prijetno so se uštelili in tako se na to pot poda že šesto leto nekaj sto tekmovalcev — kolesarjev.

15. avgusta letos so se na to pot podali trije mladi kolesarji, kolesarskega kluba Gradišče iz Cerknice, ki so to zahtevno tisoč kilometrov dolgo pot, prevozili v rekordnih treh dneh.

Peter Vesel, 21 let, Klemen Kovačič (19) in Toni Žnidaršič (17) s spremeljavcem, znanim kolesarjem ljubljanske Astre Elčijem Hrovatom, so zaključili tisoč kilometrov dolgo pot na prireditvenem prostoru Delo-Kompasovih poletnih iger v Novi vasi na Blokah, v nedeljo zvečer ob 20. uri.

V povprečju so vsak dan prevozili na kolesih več kot 330 kilometrov, v drugi etapi, ki je iz Prekmurja vodila na Gorenjsko in nato še na Primorsko — do Tolmina, pa kar čez 400 kilometrov. Za ta edinstven kolesarski podvig so se ti mladi kolesarji pripravljali že od letošnje spomladi in so do starta prekolesarili več kot 5000 kilometrov.

Ko se bodo spočili, jih čaka delo v klubu, kjer bodo skrbeli za mladi rod in rekreativce, saj jih čaka sodelovanje na Dakijevem maratonu in na kolesarjenju prijateljstva v Novi Gorici, pozabili pa ne bodo tudi na udeležbo na Goranskem maratonu. Kolesarili bodo še za občinski praznik v Cerknici in že bo sezona za njimi. Kondicijo si bodo nabirali čez zimo v telovadnici in na smučanju, da bi novo sezono pričakali pripravljeni za nove podvige in predvsem za množičnost.

I. Urbas

OBVESTILO OBČANOM

Gobarska družina Cerknica sporoča, da na svojem sedežu, ki je nad čistilnico v Cerknici, vsem delovnim ljudem in občanom določa vrsto in uporabnost gob, nudi recepte za gobje jedi in daje druga pojasnila.

Gobe, nabrane v košaro (gob, nabranih v najlonske vreče, ne bomo pojasnjevali), lahko prineseš na pregled vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu, v času od 18. do 20. ure.

Obvestilo velja za september, oktober in november 1986.

Gobarska družina
Cerknica

Poletna žeja

Program

ZBORA DELAVCEV SOZD SLOVENIJALE 6. 9. 1986

- Prihod udeležencev od 8. do 11. ure in promenadni koncert godbe na pihala iz Medvoda. V tem času bodo delili golaž in darilne pakete. Vsak udeleženec bo dobil spominsko skodelo, golaž, kruh in liter vina ali soka.
- Ob 11. uri bo začetek osrednjega dela prireditve. Pozdravni govor predsednika PO SOZD Slovenijales. Pozdravni govor predstavnika pokrovitelja — generalnega direktorja DO Slovenijales-trgovina. Slavnostni govor podpredsednika ZIS Janeza Zemljariča. Podelitev nagrad Slovenijalesa.
- Ob 12. uri bo začetek kulturnega programa. Nastopale bodo skupine in ansambli iz posameznih delovnih organizacij.
- Ob 13. uri bo zabava s plesom na dveh plesiščih. Na enem plesišču bo igral zabavni ansambel ŠOK s pevko Marjano Deržaj. Izvajali bodo pop glasbo za mlade, za prijetno razpoloženje pa bo poskrbela tudi skupina MOPED SHOW, ki jo bosta vodila Tone Fornezzi-TOF in Janez Hočevar — RIFLE. Na drugem plesišču bo igral ansambel Lojzeta SLAKA s FANTI S PRAPROTNA s svojo tipično narodno zabavno glasbo. Zabava bo trajala do 22. ure. V odmorih med plesom bo program, poleg MOPED SHOWA popestren z naslednjimi zabavnimi točkami:
- tekmovanje v vlečenju vrvi — sodelovale bodo skupine iz vseh DO, tekmovanje za najboljši plesni par Slovenijalesa,
- tekmovanje direktorjev v zvezanih vrečah,
- tekmovanje, v katerem bodo moški prenašali ženske v košu — sodelovale bodo ekipe iz vseh DO.

Kmečki praznik na Blokah

Spet, letos že devetič, je bilo v Novi vasi na Blokah »srečanje kmetov in delavcev« Mercatorja — Kmetijske zadruge Cerknica, kot le-to uradno nosi naziv in ina tudi širši »turistični« pomen. Letos je bilo srečanje pripravljeno v prenovljeni obliki, saj so se mu pridružile tudi poletne igre DELO-KOMPAS, ki so po svoje prispevale k zanimivosti same prireditve — kmečkega praznika na Blokah.

Lepo sončno vreme je v nedeljo, 17. avgusta privabilo na Bloke nad 5000 ljudi, ki so z zanimanjem spremljali prireditev in nekateri so »omagali« šele v zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne.

grabljica Justina HRIBLJAN, na drugo mesto se je uvrstila Zofija STRAŽIŠČAR (žena najboljšega kosca), na tretje pa Marija JAKOPIN.

Poživitev za gledalce in tekmovalce je bilo tudi tekmovalstvo

PAS. Pri tem so bila na tekmovalni način prikazana nekoč zelo znana kmečka opravila, značilna za notranjsko pokrajino. V tem tekmovalstvu sta sodelovali ekipi Cerknice in Banjščice. Končni rezultat je bil 4:3 za domače tekmovalce. Domačini so zmagali v sestavljanju lojtnega voza, izdelavi orodja, polhanju in »smučanju«, gostje pa so bili spretni v obdelovanju ostrnic, postavljanju mlaja in pletenju venca.

Za konec tekmovalstva je bila dirka konj, v kateri so tekmovali športni in delovni konji. Med delovnimi konji (tekmovalo je 11 konj) je zmagal Andrej ROK iz Žerovnice, drugi je bil Andrej ŠEPEC iz Podlozja, tretji Boris GRBEC iz Lipsenja.

Pri tekmovalnih konjih je zmagal Franc OKOREN iz Drage, drugi pa je bil Ivan RUPAR iz Velikih Lašč.

Pečat »kmečki kuhinji« je dala razstava domačega peciva, ki so ga spekle članice aktivna kmečkih žena. Med najrazličnejšimi dobrotami so šle najbolj v promet orehove in rozinove potice, pa tudi orehove luncice ter razni štrukeljci in ajdov kruh.

Bloke '86, kot na kratko imenujemo to srečanje, nas je letos pričakalo v prenovljeni obliki, saj so bile poleg tradicionalnega srečanja kmetov — delavcev vključene tudi poletne igre DELO-KOMPAS. S takšno obliko »zdrževanja« pa že lahko govorimo o »širši« vključitvi v turističnokulturno ponudbo naše občine. Ta oblika oziroma njena ustrezna mora postati stalna oblika turistične ponudbe, da bo tudi za naše območje pričel letati rek: turizem smo ljudje!

R. Klančar

Slavnostni sprevid bloške prireditve

Po »protokolu« se je tudi letos pričela prireditev s sprevidom nastopajočih. Treba je priznati, da je bil sprevid v primerjavi s prejšnjimi leti precej »okrnjen«. Vse kaže, da stabilizacija vpliva tudi na izročila pri prikazovanju že »izumrlih« kmečkih del, saj je bilo iz sprevida razbrati samo prikaz žganjekuhe. Pa nič zato, bo pa prihodnje leto ob deseti obletnici snidenja bolj raznoliko, izvirno in morda manj »stabilizacijsko«. Za razliko od prejšnjih let sta bili v sprevid »vpleteni« tudi tekmovalni ekipi iz Cerknice (pri tem je treba pohvaliti tekmovalce za izvirnost »tekmovalnih dresov«) in iz Banjščice, ki sta nastopili za poletne igre DELO-KOMPAS.

Uradni del »kmečkega praznika« je pričel direktor Kmetijske zadruge Cerknica Slavko TORNIČ, ki je med drugim dejal: »Te igre niso namenjene samo delavcem-kmetom, ki so neposredno vključeni v kmetijsko proizvodnjo, marveč vsem nam, ki želimo in hočemo ohraniti tradicijo naših prednikov.« Te besede so takoj vzeli zares tekmovalci — kosci, ki so na »starodaven« način hoteli prikazati način košnje in obenem izkoristiti tudi tekmovalni duh v hitrosti, pa tudi kvaliteti košnje. Najhitrejši je bil Gašper STRAŽIŠČAR z Unca, drugi je bil Franc MEDEN iz enote Cajnarje-Žilce, tretji je bil Ivan MIHELČIČ iz enote Nova vas.

Pokošena trava je čakala na novo »obdelavo«. Treba jo je bilo zgrabiti in spraviti v kopice, pri čemer je bila najhitrejša

v košnji med predsednikom izvršnega sveta občine Cerknica Francem JESELNikom in sekretarjem skupščine občine Nova Gorica, kjer je po »pričakovanju« zmagal domačin.

Tekmovalstvo se je nadaljevalo s poletnimi igrami DELO-KOM-

Pod republiškim povprečjem

IZIDI TESTIRANJA ŠOLOOBVEZNIH OTROK V NAŠI OBČINI

V eni izmed prejšnjih števil Obzornika smo pisali, da se je tudi naša občina vključila v informacijski sistem (testiranje), tako da smo testirali blizu tri četrti vseh šoloobveznih otrok ter ugotavljali njihove motorične sposobnosti in druge značilnosti.

V juliju smo dobili izide teh testiranj, ki nam jih je posredovala fakulteta za telesno kulturo iz Ljubljane. Te rezultate so dobile tudi vse osnovne šole, ki so sodelovale v testiranju.

Prepričani smo, da bodo učitelji telesne vzgoje iz rezultatov lahko marsikaj koristnega izluščili, program obvezne telesne vzgoje pa bodo lahko organizirali bolj smotno in koristno. Tudi klubi in društva bodo imeli od teh rezultatov koristi, saj bodo lahko bolj strokovno izbirali tekmovalce za svoje klube.

Če na kratko povzamemo rezultate, pridemo do splošne ugotovitve, da smo glede motoričnih sposobnosti in morfoloških značilnosti pod slovenskim povprečjem.

Res je, da je posamezna šola nekoliko boljša od druge, ampak še vedno pod republiškim

povprečjem. Takoj na prvi pogled je videti naš odnos do telesne kulture, ki je pri nas zelo slab. Pa ne smemo kriviti samo učiteljev telesne vzgoje, saj niso samo oni poklicani za razvoj telesne kulture na šoli, ampak je pri tem še veliko drugih dejavnikov, ki so poklicani za razvoj telesne kulture otrok v občini.

Če podrobno pogledamo posamezne meritve, ugotovimo, da smo v telesni višini pod slovenskim povprečjem. Telesna teža naših otrok je zadovoljiva in ugotavljamo, da je prehrana pravilna. Zelo slabo kaže pri testu »taping z roko« za ugotavljanje motorične hitrosti frekvence gibov, kjer smo daleč pod republiškim povprečjem.

Naši otroci imajo tudi slabo sposobnost koordinacije gibanja telesa; slabo so gibljivi, statična moč rok in ramenskega obroča je zadovoljiva. Slabi smo tudi v sprinterskih hitrosti, pri vzdržljivosti v kontinuiranem submaksimalnem naprežanju (tek 600 metrov) pa je nadpovprečna le osnovna šola Cerknica.

Iz vsega tega je videti, da bomo morali še veliko storiti na področju telesne vzgoje šoloobveznih otrok v naši občini in da bo morala družba spremeniti svoje mnenje in dati več poudarka telesni vzgoji otrok, saj radi poudarjamo, da so otroci naše največje bogastvo. V prihodnje bo potrebno dati več moralne in finančne pomoči za razvite otroke, ker so le taki sposobni graditi naš svet.

Zato dobro razmislimo, kdo je odgovoren za takšno stanje in pomagajmo, da bo prihodnost naših otrok lepša. F. Turšič

Cerkniška telovadnica v znamenju namiznega tenisa

Mladi upi v Cerknici

Občinska zveza telesno kulturnih organizacij je od 8. do 17. avgusta gostila mladinsko in pionirsko republiško selekcijo v namiznem tenisu. Igralci in igralki so se zbrali na desetdnevnem treningu pod vodstvom znanega strokovnjaka Jožeta Mikelnja ter še petih trenerjev in psihologa.

Mladi tekmovalci so prebivali v Rakovem Škocjanu in v restavraciji Jezero v Cerknici, kjer so se tudi hranili. Bilo jih je 45, od tega kar 23 deklet, med njimi tudi dve državni reprezentantki. Ta trening so izrabili tudi štirje naši mladi z Rakeka, ki so se udeleževali treningov. Leti so bili v športni dvorani osnovne šole v Cerknici, ki je v teh počitniških dneh delovala osvežujoče; sicer bi bilo v tem času v dvorani mrtvilo.

Treningi so bili vsak dan od 9. do 13. ure in od 15. do 20. ure. Torej dovolj naporno za tako mlade tekmovalce.

Pogoji, ki jih imamo v naši občini — od čistega okolja, lepe narave, športne dvorane ter tovarne brez hrupa in smoga — nam omogočajo, da bi lahko gostili še več republiških ali zveznih reprezentanc, seveda, če bi imeli vsaj kakšen prenočitveno gostinski obrat v občini.

Kar zadeva to, smo gotovo med najbolj siromašnimi v Sloveniji. Torej, manjka nam turističnih storitev, pri čemer v vseh teh letih ni bilo kdove kaj storjenega za razvoj našega območja.

Če bi hodile reprezentance, selekcije in drugi k nam na skupne priprave, bi tudi naši športniki in trenerji imeli veliko od tega. Učili bi se lahko od priznanih strokovnjakov, ki vodijo take priprave.

Mi se bomo še naprej trudili, da bi pridobili čimveč takih selekcij, ki bi prišle k nam na vadbo. Prepričan sem, da bo korist obojestranska.

F. Turšič

BRESTOV OBZORNIK — glasilo delovne organizacije BREST Cerknica, n. sol. o.

Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC.

Ureja uredniški odbor: Srečo DROBNIČ, Vilij FRIM, Franc GORNIK, Viktor JERIC, Karmen KANDARE, Peter KOVŠČA, Božo LEVEC, Danilo MLINAR, Stofka MIKŠEŠ-BALI, Anton OBREZA, Janez OPEKA, Miran PETAN, Zdravko ZABUKOVEC. Foto: Jože ŠKRLJ

Odbor za obveščanje je družbeni organ upravljanja. Predsednik odbora: Franc MLAKAR

Glasilo sodi med proizvoda iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev od prometa proizvodov (mnenje sekretariata za Informiranje izvršnega sveta SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974).

Naklada 2800 izvodov.

Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani.

Filmi v septembru

4. 9. ob 20. uri — ameriški erotični film BOLERO.
5. in 7. 9. ob 20. uri — ameriška grozljivka KRVAVO PROSTO.
6. 9. ob 20. uri in 7. 9. ob 16. uri — italijanski western VRNITEV TRINITE.
11. 9. ob 17. in 20. uri — francoski pustolovski film OPERACIJA HARPUNA.
12. 9. ob 17. uri — slovenski mladinski film POLETJE V ŠKOLJKI.
12. 9. in 14. 9. ob 20. uri — ameriška kriminalka BOTER.
13. 9. ob 20. uri in 14. 9. ob 16. uri — ameriški akcijski film TEKSAŠKI RANGER.
18. 9. ob 20. uri — francoska erotična drama POSILSTVO.
19. in 21. 9. ob 20. uri — ameriška glasbena komedija YENTL.
20. 9. ob 20. uri in 21. 9. ob 16. uri — ameriški pustolovski film ŽIVLJENJA SO VPRAŠLJIVA.
25. 9. ob 20. uri — ameriška komedija NEVARNI POSEL.
26. in 28. 9. ob 20. uri — ameriški akcijski film NEW YORK — MESTO STRAHU.
27. 9. ob 20. uri in 28. 9. ob 16. uri — ameriški glasbeni film ŠKRLATNI DEŽ.